

Panorama strategy

پیش بینی اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۰

تهیه کننده: علی خلیلو

بازه زمانی تهیه گزارش: ۷ الی ۱۴ فروردین ماه ۱۴۰۰

بازه زمانی جمع آوری اطلاعات: اسفند ۹۹ الی ۱۰ فروردین ۱۴۰۰

گزارش مذکور با هدف معرفی عملکرد گذشته اقتصاد ایران، پیش بینی و شفاف سازی وضعیت اقتصاد در سال ۱۴۰۰ در سه بخش به شرح زیر تدوین گردیده است. امیدوارم در فرآیند برنامه ریزی و تصمیم گیری های کسب و کار و شخصی شما مخاطب گرامی مورد استفاده قرار گیرد.

بخش دوم: اقتصاد ۱۴۰۰ ایران از نگاه اقتصاددانان و پژوهشگران

در بخش دوم، دیدگاه ها و نظرات اقتصاددانان و پژوهشگران در ارتباط با وضعیت اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۰ جمع آوری و ارائه گردیده است. این بخش از گزارش براساس مطالعه و نگارش نظرات و دیدگاه های صاحب نظران اقتصادی، که در شبکه های تلویزیونی، سایت های اینترنتی و شبکه های اجتماعی شخصی ایشان، از ابتدای اسفند ماه ۹۹ الی ۱۰ فروردین ۱۴۰۰ منتشر شده، تهیه گردیده است.

بخش اول: مروری بر روندهای اقتصادی ایران در سال ۱۳۹۹

در این بخش وضعیت برخی از روندهای کلان اقتصادی ایران در سال ۱۳۹۹ ارائه شده است.

بخش سوم: پیش بینی برخی از شاخص های اقتصادی سال ۲۰۲۱ و جمع بندی گزارش

در بخش آخر گزارش، ضمن پیش بینی برخی از شاخص های کلان اقتصادی جهان (بر اساس منابع در دسترس)، به جمع گزارش پرداخته شده است.

در تدوین گزارش، از منابع علمی منتشر شده در سایت های اینترنتی بانک جهانی (World Bank Group)، مجمع جهانی اقتصاد (World economic Forum)، سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD)، اتاق بازرگانی ایران، مرکز آمار ایران و کانال ها و شبکه های اجتماعی اقتصاددانان و صاحب نظران برتر و معتبر و تجربیات شخصی استفاده شده است.

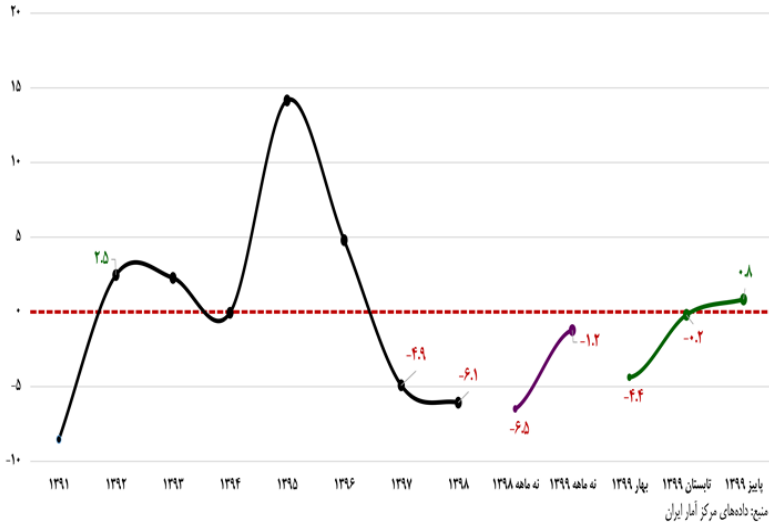
بخش اول

مروری بر مهمترین روندهای اقتصادی ایران در سال ۱۳۹۹

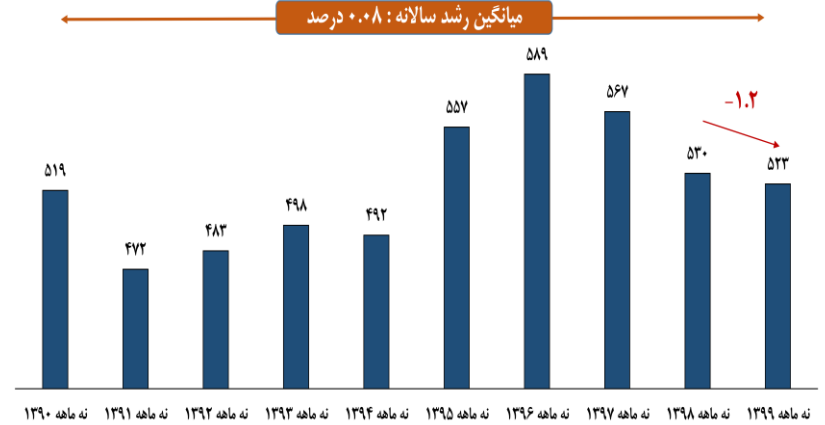

روندهای اقتصادی سال ۱۳۹۹

روند رشد تولید ناخالص داخلی ایران به قیمت‌های ثابت ۱۳۹۰

تولید ناخالص داخلی ایران طی مقاطع ۹ ماهه ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۹ به قیمت‌های ثابت ۱۳۹۰- هزار میلیارد تومان

تولید ناخالص داخلی در پایان پاییز ۱۳۹۹ کمترین رقم طی ۴ سال گذشته

سهم فعالیت‌ها از تولید ناخالص داخلی کشور

۹ ماهه نخست ۱۳۹۸ - درصد / ۹ ماهه نخست ۱۳۹۹ - درصد

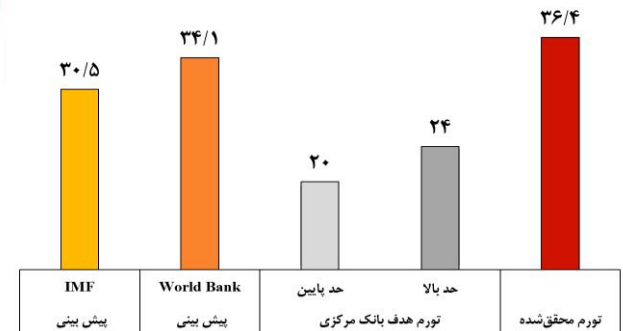
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

تورم سال ۱۳۹۹ - درصد

۱۳۹۸ / ۱۳۹۹

تورم بالا یعنی کاهش قدرت خرید

روندهای اقتصادی سال ۱۳۹۹

رشد اقتصادی کل (با نفت) (درصد)

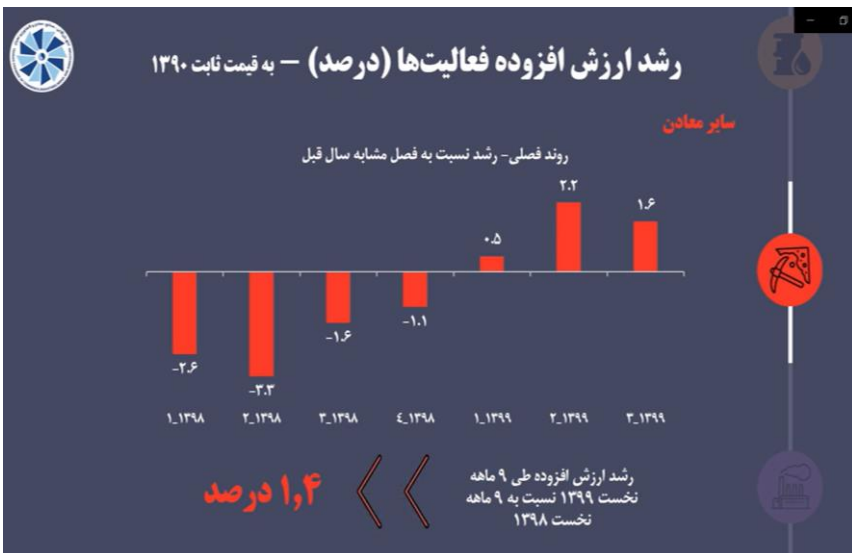
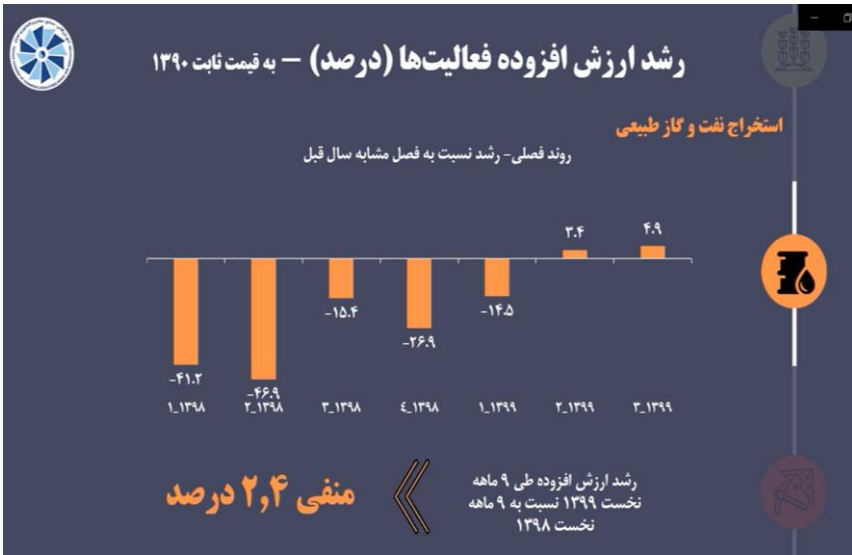

رشد اقتصادی بدون نفت (درصد)

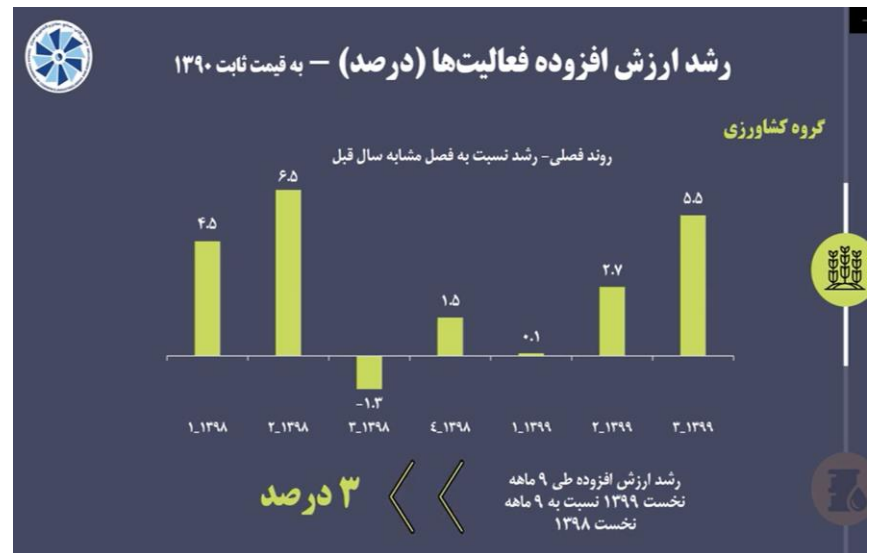
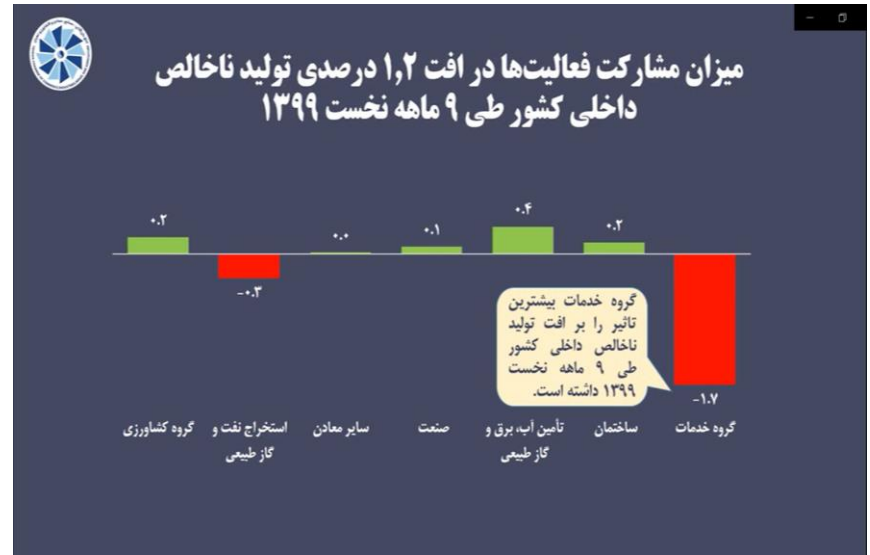
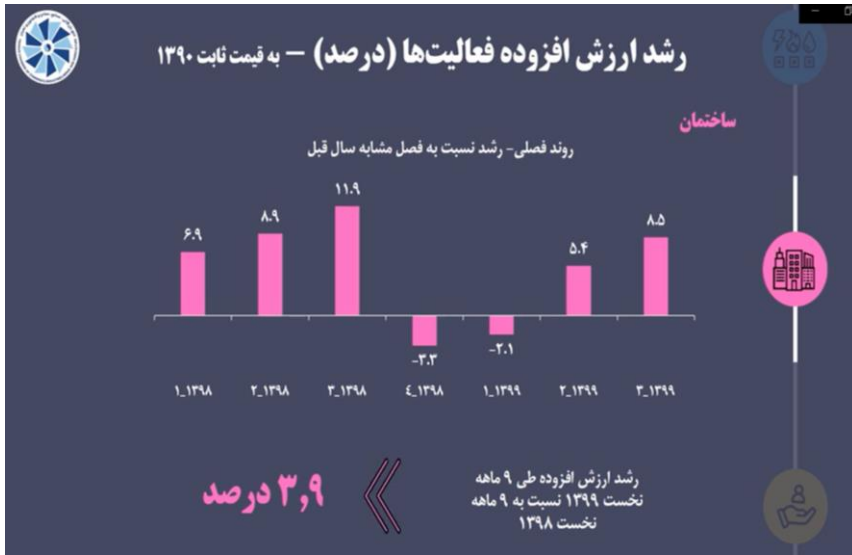

روندهای اقتصادی سال ۱۳۹۹

روندهای اقتصادی سال ۱۳۹۹

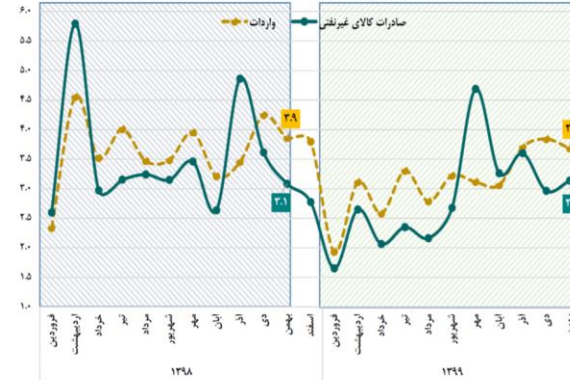

روندهای اقتصادی سال ۱۳۹۹

روند ماهانه ارزشی

روند ماهانه ارزش واردات و صادرات بدون نفت خام - میلیارد دلار

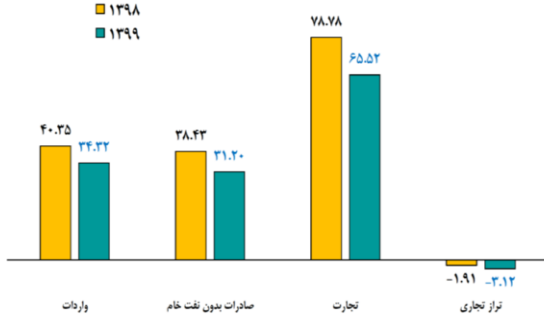

- تشدید نوسانات ضمن افت آشکار سطوح آستانه بالا و پایین ارزش صادرات غیرنفتی و واردات طی ۱۱ ماهه سال ۱۳۹۹
- کاهش واردات و در مقابل افزایش صادرات غیرنفتی در بهمن ۱۳۹۹ در مقایسه با ماه قبل
- افت واردات و رشد جزئی صادرات غیرنفتی در بهمن ۱۳۹۹ در مقایسه با ماه مشابه سال قبل

خلاصه وضعیت تجارت

خلاصه وضعیت تجارت کالای بدون نفت خام کشور طی ۱۱ ماهه ۱۳۹۸-۱۳۹۹
میلیارد دلار

تضعیف همه مولفه‌های تجارت طی یازده ماه نخست ۱۳۹۹:

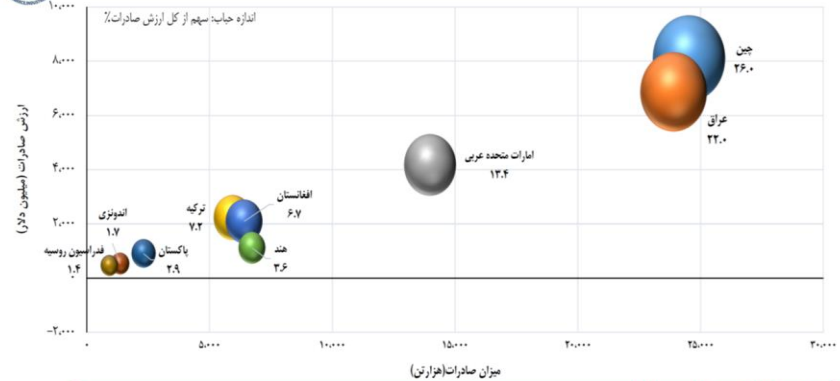
- واردات: ۱۴.۹ درصد ↓
- صادرات بدون نفت خام: ۱۸.۸ درصد ↓
- کل تجارت: ۱۶.۸ درصد ↓
- تراز تجاری: ۱.۲ میلیارد دلار ↓

منبع داده‌ها: مرکز آمار ایران و محاسبات کارشناسی

مقاصد عمده صادراتی

مقاصد صادرات بدون نفت خام ایران طی ۱۱ ماهه ۱۳۹۹

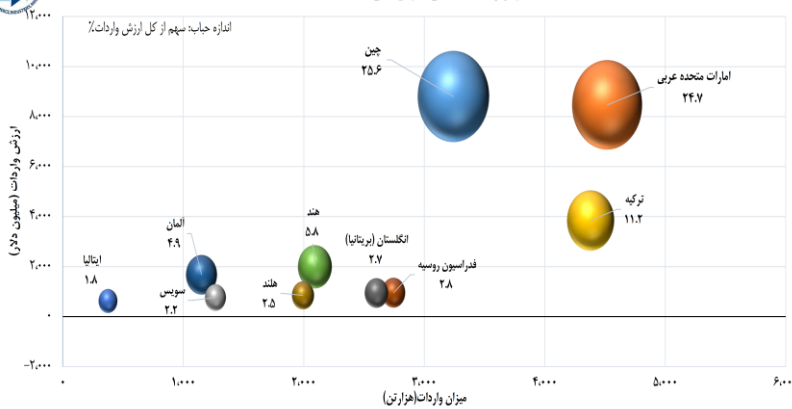

- تمرکز بالا در مقاصد صادراتی
- ارزش ۲۶.۹ میلیارد دلاری و سهم ۸۶.۳ درصدی ۱۰ مقصد برتر صادراتی ایران طی ۱۱ ماهه ۱۳۹۹ از کل صادرات بدون نفت خام

مبای عمده وارداتی

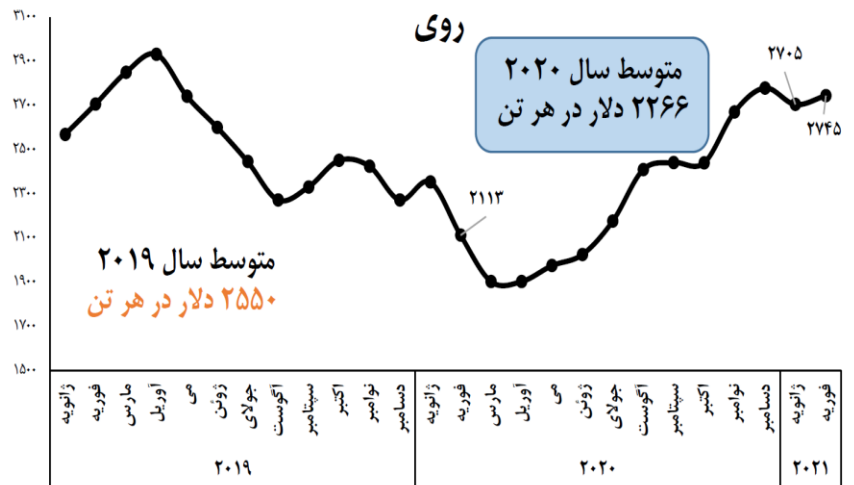
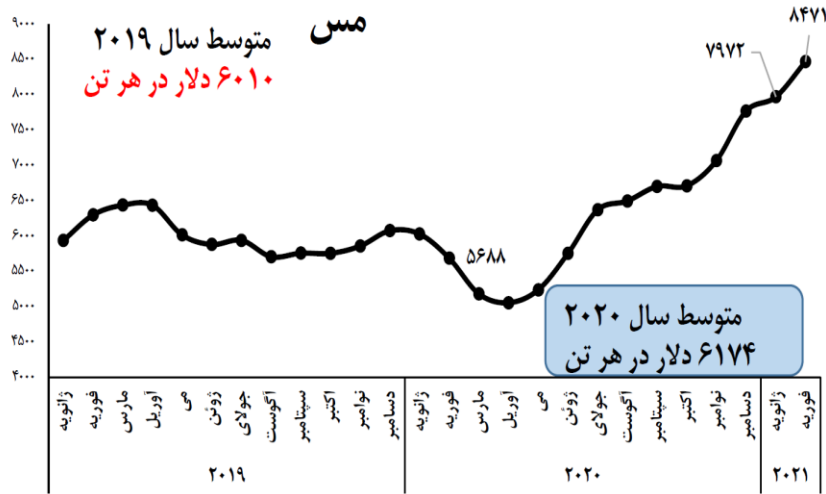
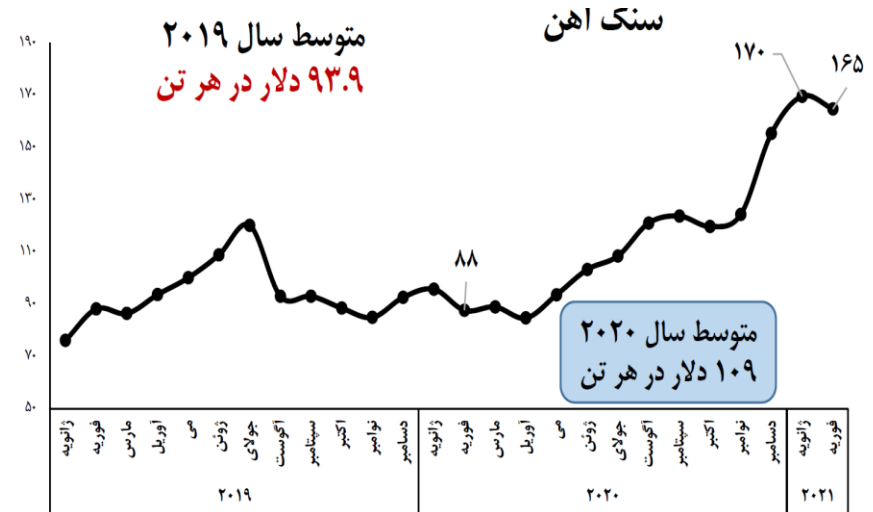
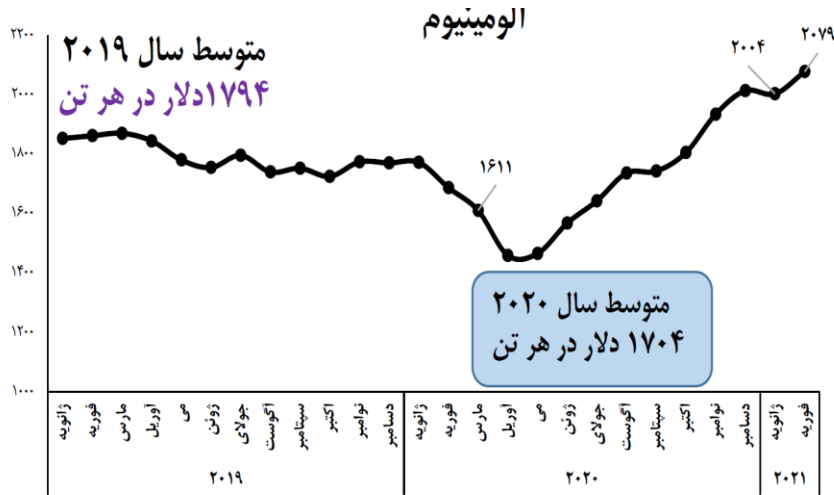
مبای واردات کالایی ایران طی ۱۱ ماهه ۱۳۹۹

- تمرکز بالا در مبای وارداتی ایران
- ارزش ۲۸.۹ میلیارد دلاری و سهم ۸۴ درصدی ۱۰ مبدا عمده وارداتی ایران طی ۱۱ ماهه ۱۳۹۹ از کل واردات

روندهای اقتصادی سال ۱۳۹۹

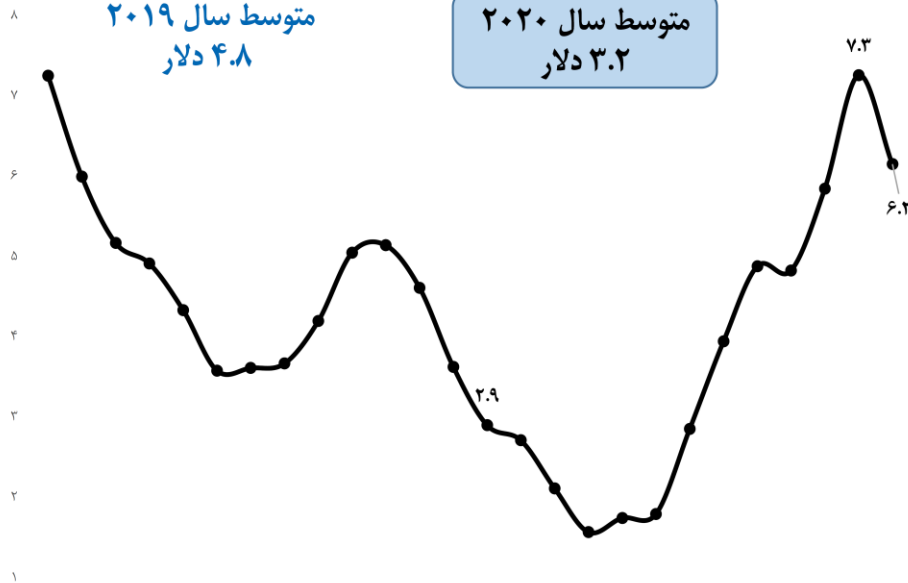

روندهای اقتصادی سال ۱۳۹۹

بهای گاز طبیعی (اروپا) - دلار در هر میلیون BTU

متوسط سال ۲۰۱۹
دلار ۴.۸

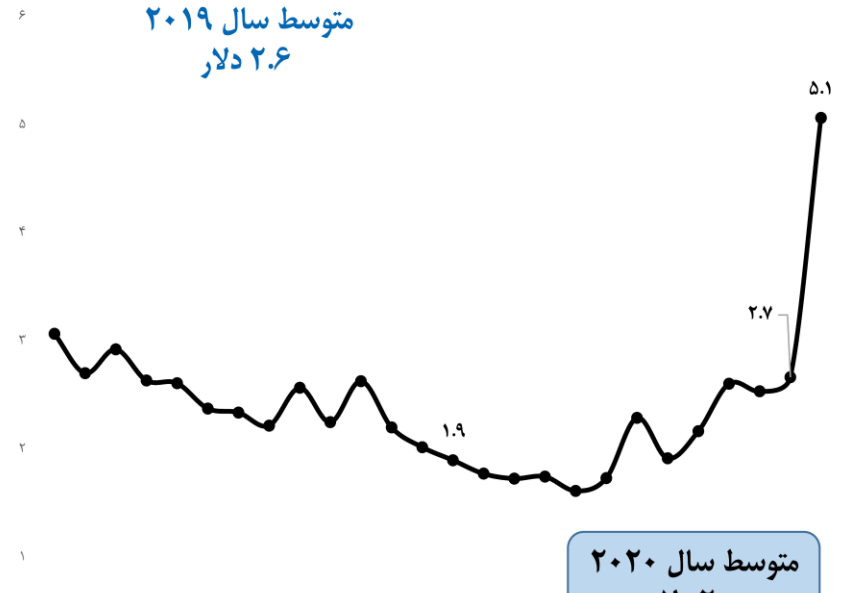
متوسط سال ۲۰۲۰
دلار ۳.۲

بهای گاز طبیعی (هنری هاب امریکا) - دلار در هر میلیون BTU

متوسط سال ۲۰۱۹
دلار ۲.۶

متوسط سال ۲۰۲۰
دلار ۲.۰

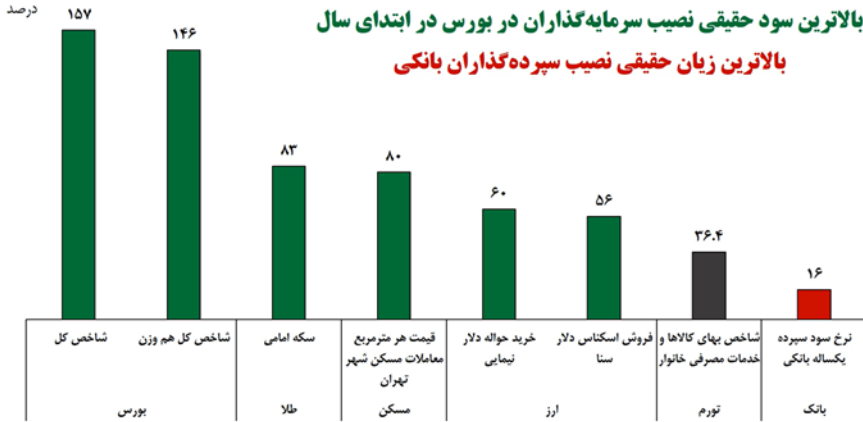
روندهای اقتصادی سال ۱۳۹۹

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

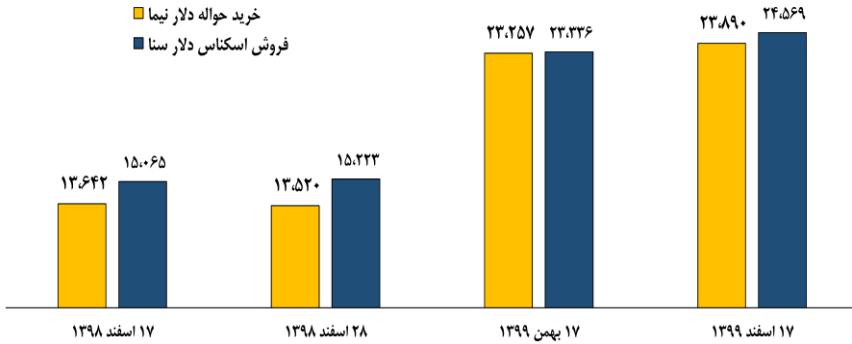
بازدهی بازارها در سال ۱۳۹۹

بالاترین سود حقیقی نصیب سرمایه‌گذاران در بورس در ابتدای سال
بالاترین زیان حقیقی نصیب سپرده‌گذاران بانکی

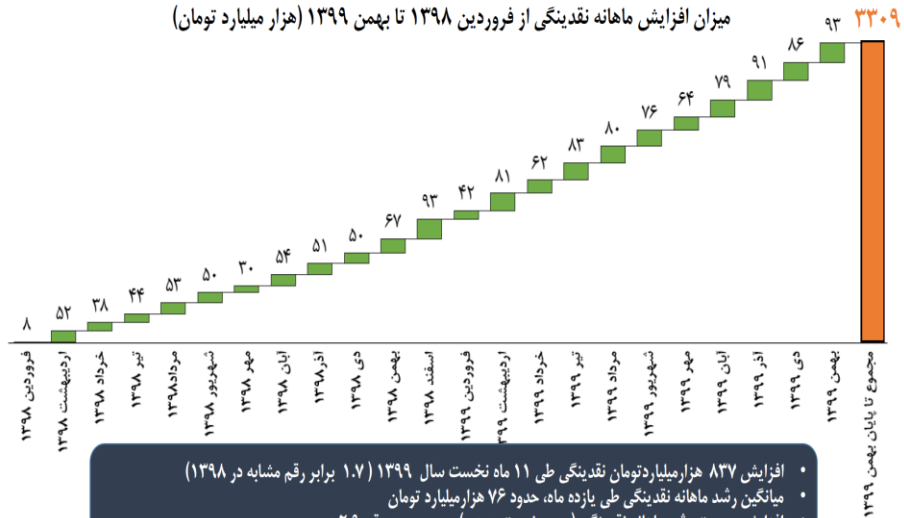
واحد: تومان

خرید حواله دلار نیما
فروش اسکناس دلار سنا

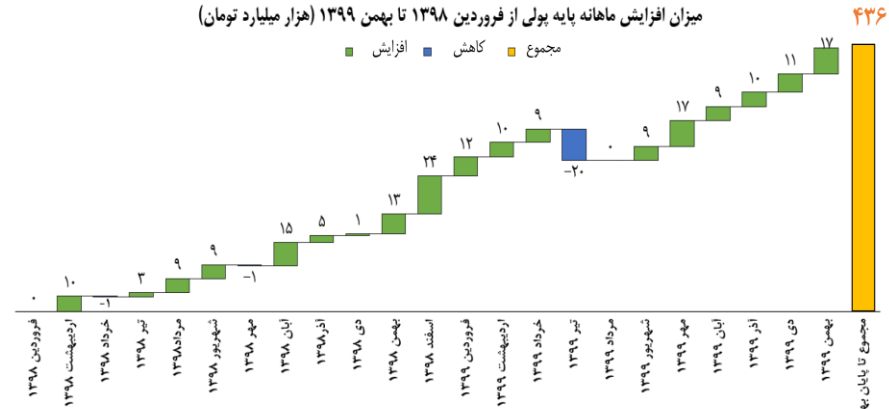
- شکاف ۲.۸ درصدی بین دلار سنا و نیما
- افزایش حدود ۵ درصدی دلار سنا نسبت به ماه قبل، رشد ۶۱ درصدی از ابتدای سال و رشد ۶۳ درصدی نسبت به روز مشابه سال قبل

میزان افزایش ماهانه نقدینگی از فروردین ۱۳۹۸ تا بهمن ۱۳۹۹ (هزار میلیارد تومان)

- افزایش ۸۳۷ هزار میلیارد تومان نقدینگی طی ۱۱ ماه نخست سال ۱۳۹۹ (۱.۷ برابر رقم مشابه در ۱۳۹۸)
- میانگین رشد ماهانه نقدینگی طی یازده ماه، حدود ۷۶ هزار میلیارد تومان
- افزایش سرعت رشد ماهانه نقدینگی (بهمن نسبت به دی) و رسیدن به رقم ۲.۹ درصد

میزان افزایش ماهانه پایه پولی از فروردین ۱۳۹۸ تا بهمن ۱۳۹۹ (هزار میلیارد تومان)

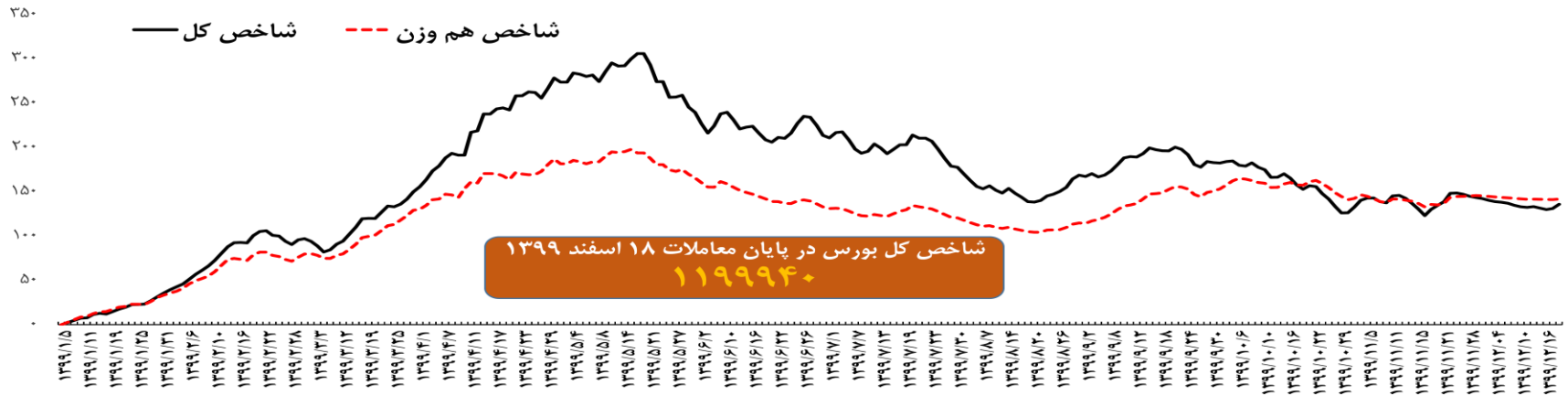

- افزایش ۸۳.۲ هزار میلیارد تومان پایه پولی طی ۱۱ ماه نخست سال ۱۳۹۹ (۱.۳ برابر رقم مشابه در ۱۳۹۸)
- میانگین رشد ماهانه پایه پولی طی یازده ماه، حدود ۷.۶ هزار میلیارد تومان
- افزایش سرعت رشد ماهانه پایه پولی (بهمن نسبت به دی) و رسیدن به رقم ۴ درصد

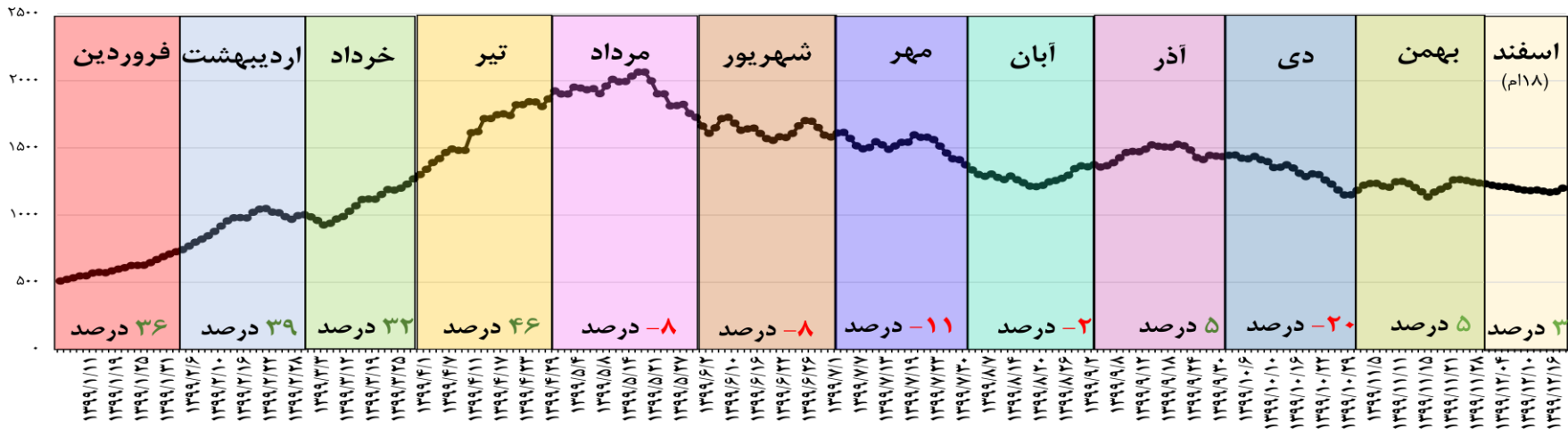
روندهای اقتصادی سال ۱۳۹۹

تغییرات شاخص هم وزن و شاخص کل تا پایان معاملات ۱۸ اسفند ۱۳۹۹

نزدیک شدن بازدهی شرکت های بزرگ و کوچک بورسی به یکدیگر؛ پس از ماهها برتری بازدهی شاخص شرکت های بزرگ

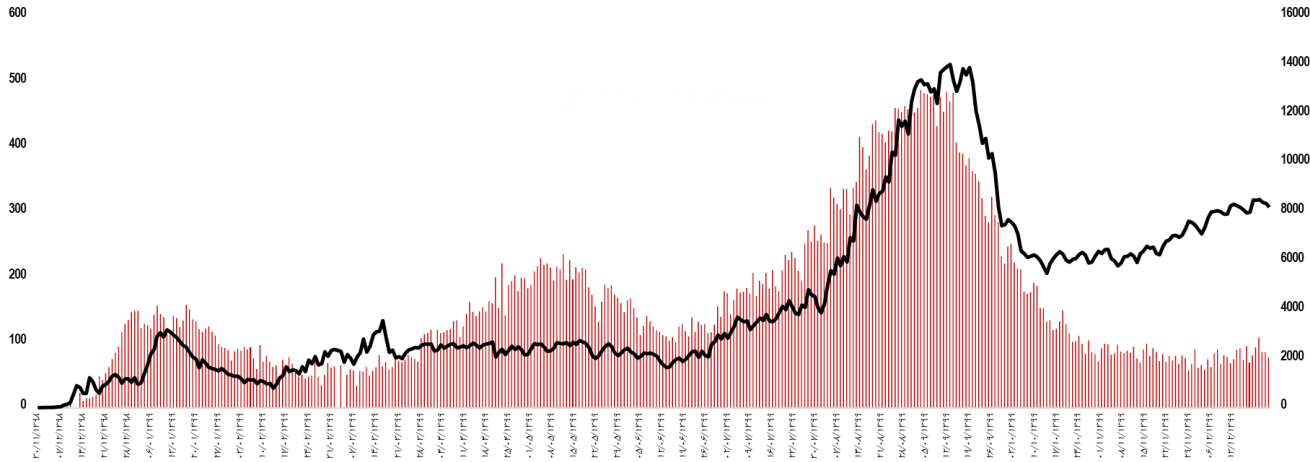
روند شاخص کل و بازدهی ماهانه بورس اوراق بهادار تهران از ابتدای فروردین تا ۱۸ اسفند ۱۳۹۹ (هزار واحد)

ارزش بازار بورس تهران در پایان معاملات ۱۸ اسفند ماه ۱۳۹۹: ۴۷۹۴ هزار میلیارد تومان

روند مرتبط با ویروس کووید ۱۹ (مبتلایان، فوت شدگان و واکسیناسیون)

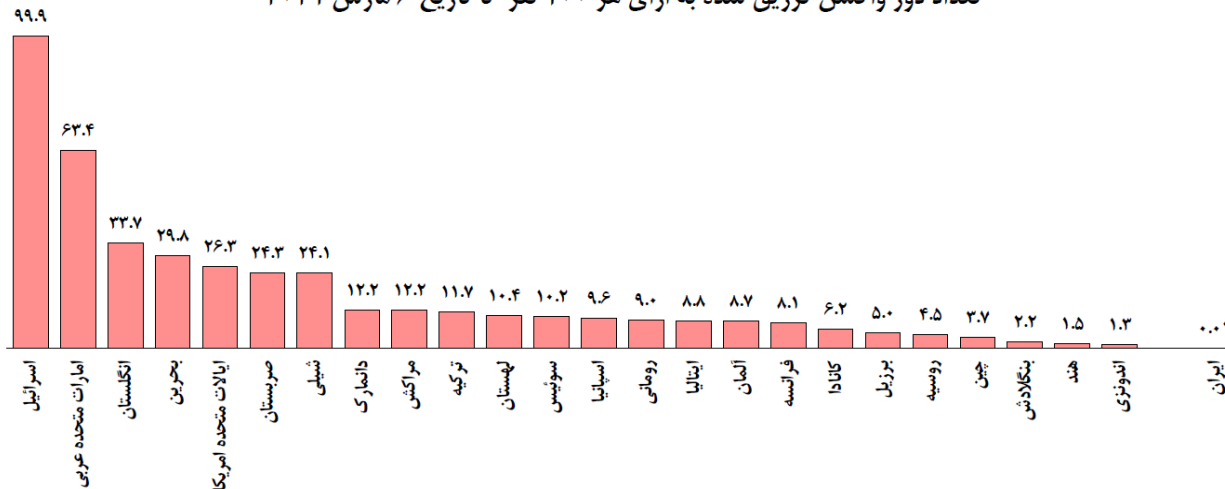

تعداد مبتلایان جدید
(نمودار سمت راست و
رنگ مشکی)

و

فوت شدگان (نمودار
سمت چپ و قرمز رنگ)
کووید ۱۹

تعداد دوز واکسن تزریق شده به ازای هر ۱۰۰ نفر تا تاریخ ۶ مارس ۲۰۲۱

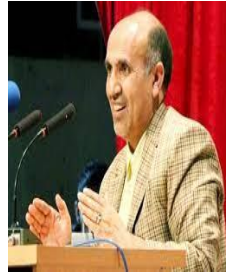
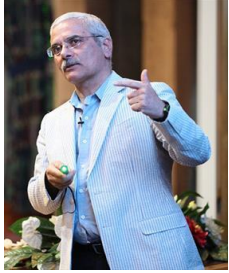
منتهی به ۱۸ اسفند
۱۳۹۹

* نمودار فوق، تعداد دوز واکسنی است که به ازای هر ۱۰۰ نفر جمعیت تزریق شده است. با توجه به اینکه، ممکن است برخی افراد بیش از یک دوز واکسن دریافت کرده باشند، این مقادیر با تعداد کل جمعیتی که واکسینه شده‌اند، برابر نیست.

* آخرین آمار برخی کشورها مربوط به تاریخی قبل از ۱۶ اسفند ۱۳۹۹ و برای ایران، آخرین اطلاعات مربوط به ۲۹ بهمن ۱۳۹۹ است.

بخش دوم

پیش بینی اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۰ از نگاه برخی از اقتصاددانان و پژوهشگران اقتصادی

پیش بینی اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۰

پروفسور محمد هاشم پسران
استاد دانشگاه های کالیفرنیا و هاروارد
و
برنده نوبل اقتصاد

دکتر علی سعدوندی
اقتصاددان و استاد دانشگاه
استرالیایی وولونگونگ

دکتر وحید شقاقی شهری
استاد دانشگاه خوارزمی و مشاور وزیر اقتصاد

دکتر مرتضی ایمانی راد
عضو هیئت علمی سازمان مدیریت
صنعتی

و
تحلیلگر و سرمایه گذار بین
المللی

دکتر حسین سلاح ورزی
نایب رئیس اتاق بازرگانی صنایع و معادن ایران

دکتر علی دینی ترکمانی
عضو هیأت علمی موسسه مطالعات و
پژوهش های بازرگانی

دکتر بهروز ملکی

تحلیلگر و مدیر کل اقتصاد مسکن
وزارت راه و شهرسازی

پیش بینی اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۰

دکتر هادی حق شناس
اقتصاددان

غلامحسین جمیلی
کارشناس اقتصادی
رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی

دکتر مهدی بازوکی
اقتصاددان و استاد اقتصاد دانشگاه
علامه طباطبایی

دکتر امیر کرمانی
اقتصاددان و استاد دانشگاه برکلی

دکتر آلبرت بغزیان
اقتصاددان و استاد دانشگاه تهران

دکتر داوود سوری
اقتصاددان و استاد دانشگاه شریف

دکتر حبیب شهبازی
کارشناس و صاحب نظر اقتصادی و استاد دانشگاه
گیکاسری

دکتر علی سرزعیم
اقتصاددان ایرانی و استادیار
دانشگاه علامه طباطبایی

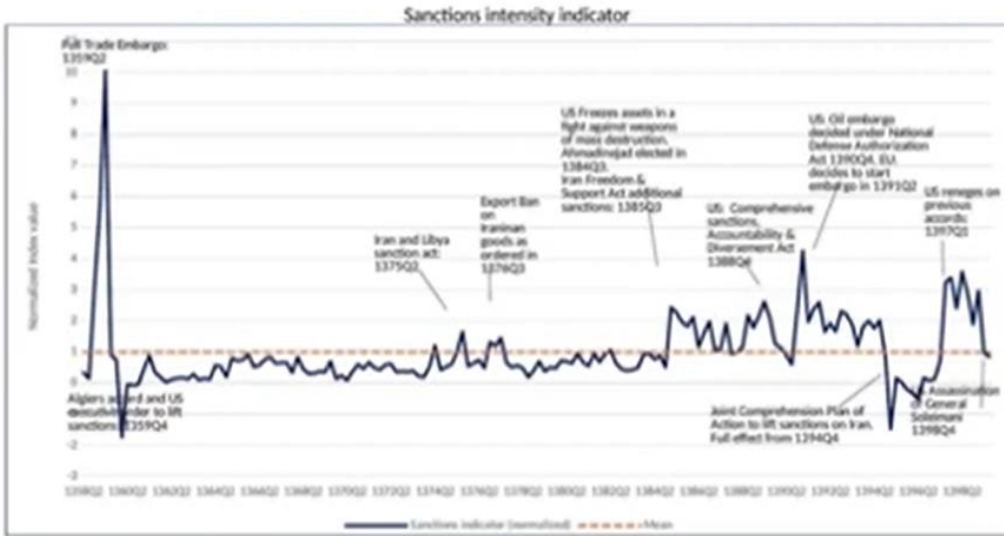
پروفسور محمد هاشم پسران - چشم انداز اقتصاد ایران

قدرت اقتصادی هر کشور با منابع آن (منابع طبیعی، نیروی کار و...) سنجیده می شود. با توجه به اینکه اقتصاد جهان میانگین حدود ۴ درصد رشد کرد، اقتصاد ایران با برخورداری نیروی کار جوان، منابع طبیعی نفت و گاز و... در طی این ۴۰ سال می توانست حداقل حدود ۴ درصد رشد کند. بخشی از این مشکلات اقتصاد ناشی از تحریم ها و بخشی از آن بدلیل عملکرد داخلی است.

از ابتدای انقلاب شاهد تحریم بودیم و این تحریم ها بسیار متفاوت از تحریم های سایر کشورها نظیر ونزوئلا، کوبا و... بوده است. در نمودار روبرو شاخص حاد بودن تحریم را نشان می دهد. تا دوران ریاست جمهوری هاشمی رفسنجانی تحریم ها خیلی حاد نبود اما بعد از جنگ عراق و کویت و تضعیف صدام، آمریکا تصمیم گرفت ایران را نیز مانند عراق تضعیف نماید. لذا از آن زمان تحریم های حاد شروع گردید بعد از آن زمان تحریم های دوره آقای احمدی نژاد و آخرین تحریم های جدی در دوره روحانی

توسط ترامپ صورت گرفت و قطعاً این تحریم ها بر صادرات ایران، بخصوص صادرات نفت و درآمدهای کشور تاثیر گذاشته است.

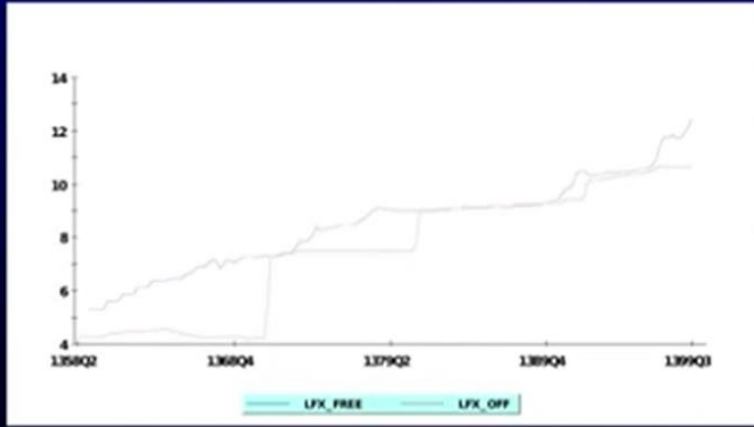

پروفسور محمد هاشم پسران - چشم انداز اقتصاد ایران

Episodic Currency Crises

Market and Official Rates of Rial/US\$ in log scales

در دوران ریاست جمهوری آقای رفسنجانی، بدلیل اینکه درآمدهای کشور به اندازی نبود که سیاست های سازندگی بعد از جنگ را عملیاتی کند نرخ ارز افزایش یافت و در آن زمان افزایش نرخ ارز ارتباطی با تحریم ها نداشت بلکه سیاست دولت بود و اولین بار این افزایش در دوران بعد از انقلاب در دوران ریاست جمهوری ایشان اتفاق افتاد. بنابراین نمی توانیم بگوییم تحریم ها حتماً تعیین کننده مسائل و مشکلات قبل بوده است.

بعد از ایشان، دوران آقای خاتمی بود که نرخ ارز سرکوب گردید اما بازار آزاد به عوامل مختلف اعم از میزان صادرات، در آمد دولت، تورم و... نگاه می کند و از آنجا که نیروهای بازار انباشته گردید. نگهداشت فنر نرخ ارز از کنترل خارج گردید و منجر به دومین جهش ارزی بعد از انقلاب گردید. بعد از ایشان، برای سومین بار در دوران آقای احمدی نژاد بود که بدلیل تحریم های وضع شده نرخ ارز به طور قابل ملاحظه ای افزایش یافت و در نهایت در دوران ریاست جمهوری آقای روحانی، خروج آمریکا در زمان ترامپ و وضع تحریم ها باعث شد در ابتدای سال ۹۷ قیمت ارز افزایش یابد. لذا با بررسی این مقادیر و تغییرات می توان دریافت که صرفاً دلیل افزایش نرخ ارز تحریم ها نبوده است. این نرخ در زمان آقای رفسنجانی ۵,۸ برابر، در دوران آقای خاتمی ۴,۷ و در دوران آقای احمدی نژاد ۳,۷ و در دوران آقای روحانی ۳,۴ برابر شده است.

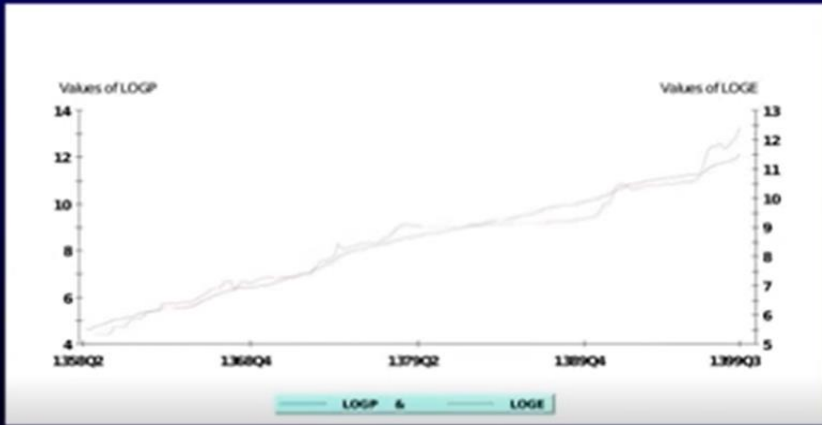
Timing and the severity of currency crises

Presidents	Date of currency crises	Extent of Tommen/US\$ depreciation
Rafsenjani (1368-1376)	1372 (Q1-Q2)	169/29 = 5.8
Khatami (1376-1384)	1382 (Q2-Q3)	790/169 = 4.7
Ahmadinejad (1384-1392)	1391 (Q1-Q4)	2,946/790 = 3.7
Rouhani (1392-1400)	1398 (Q1-Q2)	10,000/2,900 = 3.4

پروفسور محمد هاشم پسران - چشم انداز اقتصاد ایران

Consumer Prices and Free market Rial/US\$ Rate - log scales

Inflation and Exchange Rate Depreciation (Per cent, Per annum)

Sample periods	Inflation	Free FX	Off FX
1359Q2- 1367Q4	18.8	17.5	-0.2
1368Q1 - 1377Q4	20.2	20.0	32.3
1378Q1 - 1387Q4	15.0	3.9	17.4
1388Q1 - 1397Q4	17.0	25.5	14.4
1398 Q1 - 1399Q2	29.0	36.0	--
Full Sample 1359Q2 - 1399Q3	18.2	17.5	15.8

نمودار روبرو تغییرات نرخ ارز را نسبت به تورم نشان می دهد، و عمدتا در جدول پایین نرخ تورم و افزایش نرخ ارز نزدیک به یکدیگر بودند. گرچه صرفا نمی توان دلیل افزایش تورم را افزایش نرخ ارز دانست اما اگر گشایشی در روابط خارجی ایران صورت نگیرد حتما سال ۱۴۰۰ ایران تورم دو رقمی و بالایی را تجربه خواهد کرد. برخی مواقع گفته می شود که تورم برای اقتصاد خوب است؛ بله، اما تورم حدود ۲ درصد، نه تورم حدود ۲۰ الی ۴۰ درصد آن هم به طور مداوم. اگر نرخ تورم برخی از کشورهای دنیا که تجربه تورم بالا داشتند را نگاه کنید در می یابید که توانستند این نرخ را کنترل و مدیریت نمایند.

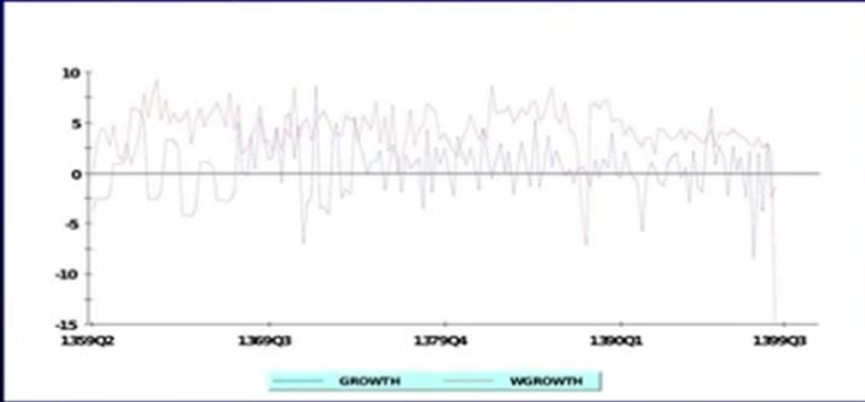
Rates of inflation (% per annum) in Iran and selected countries

Country	1988-2006	2007-2015
Iran	20.25	20.41
Turkey	58.25	8.15
Mexico	19.79	4.07
Canada	2.49	1.67
Norway	2.62	1.93

پروفسور محمد هاشم پسران - چشم انداز اقتصاد ایران

Iran and World output growths and their volatilities (1359Q2-1399Q1, Per cent per annum)

- Iran's average output growth since 1359 = 2.01% - world average output growth = 4.3%

نمودار روبرو مقایسه تغییرات نرخ رشد اقتصادی جهان (نمودار بالایی) و ایران (نمودار پایینی) را نشان می دهد. گرچه رشد اقتصادی جهان نیز تلاطم داشته است نظیر: رکود ۲۰۰۸ و بحران کووید ۱۹؛ اما نرخ رشد اقتصادی در جهان متوسط ۴ درصد بوده است اما متأسفانه متوسط رشد اقتصادی ایران در دهه ۹۰ برابر با منفی ۰٫۲۵ بوده است. با اغماض یعنی اقتصاد ایران در دهه ۹۰ هیچ رشدی نکرده است. این کمترین رشد متوسط سالانه در ۵ دهه گذشته بوده، حتی کمتر از متوسط رشد سالانه دهه ۶۰ که ایران درگیر جنگ بوده است. که بخشی از آن بدلیل تحریم ها است و بخشی دیگر بدلیل عملکرد داخلی و سیاست های غلط و حتی اجرای غلط سیاست های درست است.

IMF Forecasts for Iran – January 2021 revised up

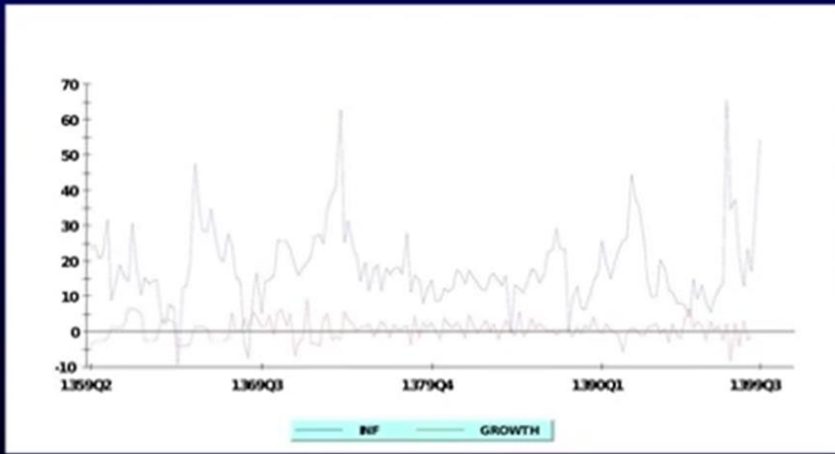
Year	Output growth (annual, percent)	Inflation (annual, per cent)
1398	-6.5	41.1
1399 (Estimate)	-1.5	34.2
1400 (Forecast)	3.0	33.5

پیش بینی صندوق بین المللی پول از رشد اقتصادی ایران حدود ۳ درصد را نشان می دهد که این میزان و حتی بالاتر از آن نیز می تواند اتفاق بیافتد در صورتی که گشایش هایی در روابط بین المللی صورت پذیرد و واکسیناسیون به طور کامل اجرا گردد. اما با توجه به عدم قطعیت های زیاد در محیط کلان ایران، افزایش رشد اقتصادی ایران در سال ۱۴۰۰ بیش از این میزان کمی نیاز به تأمل دارد.

پروفسور محمد هاشم پسران - چشم انداز اقتصاد ایران

Inflation and Output Growth – 1359-1399
(per cent per annum)

نمودار مقابل مقایسه نرخ تورم ایران (نمودار بالایی) و نرخ تولید (نمودار پایینی) را نشان می دهد. همواره در چند دهه مختلف نرخ تورم بیش از نرخ تولید بوده و در برخی از زمان ها این گپ بسیار زیاد بوده است. گرچه اثر کرونا بدلیل اینکه اقتصاد ایران وابستگی زیادی با اقتصاد جهان ندارد از این بعد کمتر آسیب دیده است اما تحریم ها و عملکرد ضعیف داخلی تاثیر بسزایی در بحران اقتصادی ایران داشته است.

بعید می دانم که به این زودی تحریم به طور کامل برداشته شود و می بایست هزینه آن را اقتصاد ایران بپردازد.

قیمت طلا به دلیل بهبود وضعیت اقتصادی جهان و خروج از بحران و بازگشت به شرایط بحران افزایش قابل توجهی نمی یابد، حتی در سه ماهه گذشته کاهش یافته است. **صرفاً در بازار داخلی متناسب با قیمت ارز تغییر خواهد کرد.**

روند ارزشهای دیجیتال قطعاً ادامه خواهد داشت اما نظرات و کنترل دولت ها بر این ارزشها افزایش خواهد یافت و در آینده احتمالاً تعداد کمی از آن ها باقی خواهد ماند و در جهان معامله می گردد.

ریزش بازار سهام در سال ۹۹ به دلیل حباب شکل گرفته بوده است. در سال ۱۴۰۰، بازار سرمایه مطابق با شرایط اقتصادی و سیاسی واکنش نشان خواهد داد، با توجه به عدم قطعیت های اقتصادی و سیاسی، پیش بینی برای مقدار شاخص کمی مشکل است، **اما در بلندمدت برای کاهش فشار بر سایر بازارهای موازی نظیر: مسکن، طلا، ارز و افزایش بنیه اقتصادی و حمایت از تولید، دولت از این بازار حمایت خواهد کرد و بازار مناسبی برای سرمایه گذاری خواهد بود.**

دکتر علی دینی ترکمانی - نرخ رشد مثبت اقتصادی در ۱۴۰۰

نرخ رشد مثبت اقتصادی در ۱۴۰۰

احتمالا سال آینده نرخ رشد اقتصادی مثبت خواهد شد، اما باید به این نکته توجه داشت که این امر به معنای آن نیست که اقتصاد می‌تواند یک تحول مهمی داشته باشد.

با توجه به شرایط موجود و همچنین مسائل کرونا، رشد اقتصادی مثبت یکی دو درصد منطقی به نظر نمی‌رسد. اما با فرض درست بودن برآورد اخیر بانک مرکزی درباره رشد اقتصادی مثبت فصل دوم و سوم امسال باید گفت که رشد اقتصادی باید بلند مدت با ثبات و با کیفیت باشد.

سال ۹۷ و سال ۹۸ رشد اقتصادی منفی بود و امسال هم کرونا مزید بر علت شد و وضعیت را بدتر کرده است که البته پیش بینی ها حاکی از این است که احتمالا سال آینده نرخ رشد اقتصادی مثبت خواهد شد اما باید به این نکته توجه داشت که این امر به معنای آن نیست که اقتصاد می‌تواند یک تحول مهمی داشته باشد و شاخص های کلان دیگر از جمله تورم یا بیکاری که مهمترین هدف گذاری کلان هستند تحت تاثیر جدی قرار بگیرد.

رشد اقتصادی باید بلند مدت، با ثبات و با کیفیت باشد، بنابراین اگر نرخ رشد اقتصادی سال آینده یکی دو درصد رشد کند و این وضعیت ۳ سال دیگر تداوم داشته باشد تازه به نرخ رشد اقتصادی سال ۹۶ می‌رسیم. با توجه به اینکه میانگین میزان رشد اقتصادی در دهه ۹۰ به عدد صفر رسیده است بنابراین اگر ۵ سال آینده هم نرخ رشد اقتصادی به طور متوسط ۴ درصد باشد احتمالا سطح تولید به نرخ واقعی به سال ۱۳۹۰ خواهد رسید.

دکتر علی دینی ترکمانی - نرخ رشد مثبت اقتصادی در ۱۴۰۰

این محاسبه بر مبنای شاخص GDP است و اگر شاخص جمعیت را هم در نظر بگیریم، ۸-۷ سال یک نرخ رشد اقتصادی ۴ درصد لازم است برای اینکه سطح درآمد سرانه تازه به سال ۹۰ برگردد و این یعنی فرصتی که از دست رفته است و جبران آن در آینده سخت تر می شود؛ بنابراین به گمان من بحران بیکاری و تورم به احتمال زیاد بدتر هم می شود. البته با توجه به تغییرات ریاست جمهوری امریکا و امیدهایی که به گشایش هایی در پرونده هسته ای وجود دارد، احتمال دارد موتور انتظارات مقداری متوقف شود و تورم ناشی از انتظارات تا حدودی کنترل شود اما براساس رسمی تورم ۴۰ درصدی در سال جاری وجود دارد که سال آینده ممکن است به ۳۰-۳۵ درصد برسد.

با افزایش تورم پایه قیمت ها بالاتر است و سال بعد از آن با نرخ رشد کمتر، می تواند قیمت ها را به سطح بالاتری هم ببرد، اظهار کرد: لازمه شاخص مهم بیکاری نیز این است که چرخ فرآیند انباشت سرمایه به حرکت در بیاید اما حدود ۷۶-۷۵ هزار پروژه سرمایه گذاری ناتمام وجود دارد و بودجه بسیار کلانی می خواهد که فقط این پروژه تکمیل شود؛ بودجه ای به میزان بودجه سال آینده.

در این میان بودجه هم در حال از دست دادن کارکرد انباشتی خود است یعنی کل بودجه صرف هزینه های جاری می شود؛ بنابراین چیزی برای انباشت سرمایه نمی ماند. این در حالی است که رشد اقتصادی باید دو وجه مهم و اصلی داشته باشد، نخست اینکه از محل انباشت سرمایه باشد و دوم اینکه ظرفیت سازی تولیدی جدید ایجاد شود و ظرفیت های تولیدی کیفیت لازم و بهره وری بالایی داشته باشند.

دکتر علی دینی ترکمانی - نرخ رشد مثبت اقتصادی در ۱۴۰۰

اقتصاد توانایی تبدیل نقدینگی به ظرفیت تولیدی مولد را ندارد. در سالهای گذشته نرخ رشد اقتصادی منفی بوده است حالا این امکان وجود دارد که با استفاده از بخشی از ظرفیت های خالی شده نرخ رشد اقتصادی مثبت شود که طبیعتاً تأثیری بر کاهش میزان بیکاری و ایجاد شغل برای فارغ التحصیلان جوان دانشگاهی نمی تواند داشته باشد. بنابراین انتظار می رود فشارهای تورمی از این محل در سال آینده تقویت شود. از سوی دیگر ممکن است این نرخ از محل انتظارات تورمی مقداری کنترل شود چرا که به نوعی بازارها هم در رکود افتادند و احتمال دارد میانگین تورم کمتر از امسال شود.

وقتی کسری بودجه وجود داشته باشد طبیعی است که دولت به استقراض از بانک مرکزی رو می آورد و پایه پولی بالا می رود یا ممکن است شبکه بانکی درگیر استقراض از بانک مرکزی بشود و پایه پولی افزایش یابد.

تجربه سال های گذشته نشان داده است که خود نقدینگی موجب بروز تورم نمی شود، یعنی قبل از انقلاب هم نرخ رشد نقدینگی معادل میزانی است که بعد از انقلاب رشد کرده است. آنچه عامل اصلی تلقی می شود، آن است که نقدینگی که سال های گذشته در قالب تسهیلات و اعتبارات در اختیار پروژه ها و بنگاه های تولیدی قرار می گرفت، تبدیل به ظرفیت های تولیدی نمی شد و در قالب ۷۶ هزار پروژه ملی و استانی ناتمام روی دست اقتصاد مانده است.

در حال حاضر نیز افزایش پایه پولی در نهایت تبدیل به هزینه های جاری می شود و اگر تبدیل به هزینه های سرمایه گذاری با کیفیت بالا می شد آن زمان رابطه نقدینگی با تورم می توانست تغییر یابد. به این دلایل ساختاری که در اقتصاد ایران وجود دارد انتظار می رود که رشد نقدینگی موجب تقویت فشارهای تورمی شود.

دکتر علی دینی ترکمانی - نرخ رشد مثبت اقتصادی در ۱۴۰۰

محاسبات نرخ رشد اقتصادی بر مبنای این است که ارزش افزوده شاخص تولید ناخالص ملی تغییراتش نسبت به سال قبل ارزیابی شود که البته باید با نرخ واقعی و ثابت باشد و بانک مرکزی نیز این ملاحظات را در نظر گرفته است. ممکن است امسال هم **میانگین نرخ رشد اقتصادی ۱,۵ یا ۲ درصد بشود** که به هر حال وقتی سال های قبل ظرفیت ها خیلی افت کرده است از یک جایی به بعد اقتصاد می تواند خود را احیا کند **اما تا بخواهد به وضعیت اولیه خود برسد زمان بر خواهد بود**. درست است که در این مسیر قرار گرفتن، نشانه مثبتی است اما برای اینکه آسیبی که وارد شده جبران شود به زمان طولانی نیاز است.

تجربه گذشته نشان می دهد در صورت وجود رویه هایی که تا کنون بوده است رشد اقتصادی ما در بلند مدت باثبات نیست و نوسان زیادی دارد به نحوی که در دهه جنگ منفی، در دهه ۷۰ و ۸۰ مثبت و دهه ۹۰ تا کنون نیز صفر شده است. به نظر می رسد در سال های بعد از انقلاب میانگین نرخ رشد اقتصادی سالانه به ۱,۵ درصد رسیده که عملکرد بسیار ضعیفی است و به معنای این است که اقتصاد ایران فرصت های تاریخی را از دست داده که جبران آن در آینده به خصوص با رویه های کنونی بسیار سخت خواهد بود.

دکتر مرتضی ایمانی راد - پیش بینی اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۰

اقتصاد جهان در سال ۲۰۲۱

با توجه به اینکه اقتصاد جهان بر اقتصاد ایران تأثیر گذار است ابتدا به بررسی اقتصاد جهان می پردازیم. بر اساس برآوردهای انجام شده توسط مجمع اقتصاد جهانی و بانک جهانی، میانگین رشد اقتصاد جهان حدود ۴ درصد اعلام شده است. کشورهای مثل چین و هند بیشترین رشد را تجربه خواهند کرد بالای ۶ درصد و خاورمیانه کمترین حدود ۲ درصد را تجربه خواهند کرد. برخی از تحلیل گران قیمت نفت را که هم اکنون ۶۰ دلار است را تا ۱۰۰ دلار پیش بینی کردند. اما به نظر بنده این افزایش تقاضا و به تبع آن قیمت به دلیل

واکسیناسیون و رفع پاندمی بوده است اما بدلیل اینکه کماکان مشکلات اقتصادی جهانی پابرجا ست و واکسیناسیون تمام کشورها به طور همزمان به اتمام نرسیده است، احتمال رسیدن و پایدار بودن قیمت نفت در این حدود کم است. در ارتباط با قیمت دلار؛ قدرتی را که دلار آمریکا در سال ۲۰۲۰ داشت بدون تردید از دست خواهد داد و دلار کانادا و استرالیا و یوان چین همچنان قدرت خود را حفظ خواهند کرد به عبارتی سال قدرت گیری ارزهای غیر آمریکایی و آسیایی است. سال ۲۰۲۱ سال گذار از بحران کووید ۱۹ است و اثرات این بحران کمتر از سال قبل خواهد بود لذا کالاهایی نظیر: طلا و نقره آنچنان افزایش پیدا نخواهد کرد.

پیش بینی اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۰

سازمان های بین المللی رشد اقتصادی ایران را بین ۱ الی ۱٫۵ پیش بینی کردند. برآوردهایی که تیم کارشناسی انجام دادند رشد اقتصادی را

دکتر مرتضی ایمانی راد - پیش بینی اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۰

مثبت پیش بینی کردند اما با توجه به کسری بودجه و مشکلات بانکی و افزایش حجم نقدینگی حتما در سال ۱۴۰۰ تورم دو رقمی را اقتصاد ایران تجربه خواهد کرد. اینکه چه عددی را بتوان برای نرخ تورم پیش بینی کرد بسیار سخت است اما احتمال آنکه بیش از ۲۵ درصد باشد بسیار زیاد است. به عبارتی با شرایط رکود تورمی در سال ۱۴۰۰ مواجه هستیم. بنابراین نه شکوفایی خواهد بود و نه بحران بلکه در یک حالت برزخی قرار خواهد گرفت. مگر اینکه سایر عوامل از جمله سیاسی: توافقات و روابط بین المللی تاثیرگذار بگذارد.

در اقتصاد میزان عرضه و تقاضا برای هر کالا، قیمت آن را تعیین می کند. مثل هر کالای دیگر نرخ ارز هم از این قانون تبعیت می کند. در ناحیه تقاضا بیشتر از سال ۱۳۹۹ تقاضا برای ارز (مسافرت بدلیل مدیریت پاندمی، واردات توسط صنایع، خرید و نگهداری ارز توسط مردم و...) پیش بینی می شود. اما زمانی عرضه را نگاه می کنیم ممکن است تحولاتی اتفاق بیافتد مثل مشخص شدن FATF، توافق نامه و بهبود روابط با کشورهای غربی و رفع تحریم ها و... که پیش بینی دقیق نرخ ارز را سخت می کند. اما چیزی که مشخص است حل کامل موضوعات سیاست خارجی و بهبود روابط بین الملل اتفاق نخواهد افتاد. اگر این اتفاق بیافتد در بهترین حالت نرخ ارز بین ۱۵ الی ۲۰ خواهد بود. اگر توافق جامع نباشد حدود ۲۵ الی ۳۰ تومان و در صورتی که اتفاق مثبت سیاسی در حوزه بین الملل اتفاق نیافتد این نرخ بیش از ۳۰ تومان خواهد بود. اگر توافقی هم صورت بگیرد در کوتاه مدت نرخ ارز پایین خواهد آمد اما بعد از مدتی با آشکار شدن مقادیر واقعی شاخص های اقتصادی، نرخ ارز افزایش خواهد یافت.

کسری بودجه دولت بسیار زیاد و قابل توجه است و ممکن است درآمدهای نفتی خوب باشد اما این کسری با افزایش پولی همراه خواهد بود که در نتیجه منجر به افزایش نرخ تورم خواهد شد.

قیمت طلا در ایران تابع دو عامل است: نرخ انس در بازارهای جهانی و قیمت ارز در بازار داخلی. با توجه به پیش بینی های انجام شده در خصوص نرخ انس در بازارهای جهانی و عبور از بحران کووید ۱۹ و همچنین پیدایش و مقبولیت ارزهای دیجیتال، رشد زیادی نمی توان برای انس متصور بود اما با افزایش قیمت دلار میزان قیمت طلا در بازار داخلی افزایش خواهد یافت.

دکتر مرتضی ایمانی راد - پیش بینی اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۰

چند متغیر اصلی در قیمت مسکن تاثیر گذار است. یکی از این متغیرها، میزان نقدینگی است و پیش بینی می گردد که این میزان حدود ۲۵ الی ۳۰ درصد رشد داشته باشد. حتی ممکن است این میزان با شتاب بیشتری رشد نماید اما این بدان معنی نیست که یک تناظر یک به یک بر قیمت مسکن داشته باشد. متغیر دیگر تورم است که با افزایش تورم قیمت مسکن نیز افزایش می یابد و در نهایت متغیر دیگر، تغییرات قابل توجه نرخ ارز است. یعنی اگر نرخ ارز آهسته افزایش یابد تاثیر آنچنانی نخواهد داشت اما اگر شدت آن و میزان قابل ملاحظه باشد، قیمت مسکن تغییرات خواهد داشت. در مجموع **قیمت مسکن (واحدهای مسکونی) در سال ۱۴۰۰ افزایش خواهد یافت و میزان آن به اندازه نرخ تورم و پایین تر از آن خواهد بود** اما حجم معاملات با توجه به کاهش قدرت خرید مردم کاهش خواهد یافت.

اتفاقی که در سال ۱۳۹۹ در بازار سهام افتاد بسیار بعید است در سال ۱۴۰۰ بیافتد. در سال جدید مواجه با بازاری هستیم که بسیار فنی است و تجزیه و تحلیل داده ها و عملکرد شرکت ها می بایست بررسی گردد و موج های حمایتی و سیاسی دیگر وجود نخواهد داشت. بازار بورس ایران بر اساس انتظارات و پیش بینی های اقتصادی حرکت می کند و با توجه به شرایط پیش بینی و اشاره شده، رشد قابل ملاحظه ای در این بازار نمی توان متصور شد. نقدینگی و جهش ارز از سایر عوامل تاثیر گذار بر این بازار است همانطور که پیش بینی گردید جهشی در قیمت ارز مشاهده نمی گردد لذا پیش بینی رشد جهشی برای بازار بورس دور از انتظار است. در مجموع **بازار بورس در سال ۱۴۰۰ پر نوسان با ارتفاع محدود (حدود ۳۵۰ هزار تا ۵۰۰ هزار رشد) خواهد بود.** گرچه روند بلند مدت این بازار مثبت است.

دکتر علی سعدوندی - پیش بینی وضعیت اقتصادی در سال ۱۴۰۰

پیش بینی وضعیت اقتصادی در سال ۱۴۰۰

به باور بنده بودجه سال ۱۴۰۰ ادامه بودجه سال ۱۳۹۹ است به عبارتی یک بودجه تورمی در سال ۱۴۰۰ خواهیم داشت و احتمالاً دولت با ایجاد پایه پولی و نقدینگی، بسیاری از پروژه‌ها را که سال‌ها قبل شروع کرده بود به اتمام خواهد رساند.

اینکه بودجه تورمی باعث شود بازار سرمایه رشد کند اینطور نیست. حتی
زمانیکه شما فکر می‌کنید بازار سرمایه سبز است اگر دقت کنید خروج پول

حقیقی در جریان است و بازار سرمایه در حال خون‌ریزی است و سعی گردیده است از منابع حقوقی برای جلوگیری از خونریزی استفاده شود که متأسفانه این سیاست نیز موفق نبوده است. تصور بر این بود که با استفاده از خلق پول در نظام بانکی و افزایش پایه پولی و منابع مالی حقوقی‌ها بازار سرمایه حفظ و برگردانده شود که متأسفانه این اتفاق صورت نگرفت. با از دست رفتن اعتماد بازار بعید می‌دانم افزایش نقدینگی و پایه پولی در سال ۱۴۰۰ باعث رونق بازار سرمایه شود.

نرخ تورم توسط بانکی مرکزی در سال ۱۳۹۹ حدود ۴۰ درصد اعلام گردید متأسفانه در بازارها قیمت‌ها روز به روز در حال افزایش است و سرمایه اجتماعی و اعتماد مردم نسبت به نظام بانکی مالی و سیاست‌گذاران این حوزه در حال از دست رفتن است. به نظر اینجانب اگر کشوری می‌خواهد پیشرفت کند می‌بایست اعتماد مردم را نسبت به این نظام مالی و بانکی جذب نماید. هدف‌گذاری ۱۳۹۹ حدود ۲۲ الی ۲۴ درصد

دکتر علی سعدوندی - پیش بینی وضعیت اقتصادی در سال ۱۴۰۰

که متأسفانه این هدف محقق نشد و سال آینده را حدود ۲۵ هدف گذاری شده است که با توجه با کسری بودجه حتی با تغییر شرایط سیاسی تحقق این هدف دشوار است.

در ارتباط با پیش بینی نرخ ارز در سال ۱۴۰۰ می توان گفت که بودجه بسیار انبساطی بسته شده است و اگر وضعیت سیاسی کشور همچنان باقی بماند و منابع ارزی مسدود شده، آزاد نگردد قطعا افزایش نرخ ارز را تجربه خواهیم کرد اما اگر توافقی صورت بگیرد و دولت به ارز های نفتی و مسدود شده دست پیدا کند ممکن است در کوتاه مدت نرخ ارز کاهش یابد اما دوباره این نرخ بر خواهد گشت کما اینکه اقتصاد ایران نتایج نگهداشت فنر نرخ ارز را تجربه کرده است.

در ارتباط با پیش بینی قیمت طلا و رمز ارزها؛ با توجه به اینکه سیاست های بازارهای جهانی تا سال ۲۰۲۱ انبساطی است و رقیبی برای بازار کامودیتی ها از جمله طلا و نقره ایجاد شده است، رمز ارز ها تا پایان سال ۲۰۲۱ از نظر قیمت، تنوع و حجم رشد خواهند کرد اما با فروکش کردن مشکلات اقتصاد جهانی و تغییر سیاست های انبساطی به انقباضی حتما رشد ارزهای دیجیتال متوقف و ریزش شدیدی را تجربه خواهند کرد شاید بتوان سال ۲۰۲۲ را پایان رمز ارزها دانست برای طلا نیز با توجه به چشم انداز روشن اتمام بحران کووید ۱۹ و بازگشت وضعیت اقتصاد جهانی به قبل رشد چندانی را نمی توان برای نرخ آن متصور بود.

از جمله مهمترین اولویت های دولت بعدی در حوزه اقتصاد را می توان به کنترل تورم، جلوگیری از کسری بودجه از محل اوراق و رونق تولید برشمرد.

دکتر آلبرت بغزیان - همین آتش و همین کاسه

اگر آمریکا به برجام برگردد و ایران FATF را بپذیرد، شرایط اقتصادی کشور تغییر خواهد کرد.

اول از هر چیز باید گفت که وضعیت اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۰ به عوامل مختلفی بستگی دارد که بخش عمده‌ای از این عوامل در اختیار ما به عنوان تحلیل‌گران و پیش‌بینی‌کنندگان نبوده و نیست. بنابراین ما نمی‌توانیم در تعیین و تکلیف این عوامل دخل و تصرفی داشته باشیم ولی در مجموع می‌توانیم به این نکته اشاره کنیم که اگر همین شرایط کنونی سیاسی و اقتصادی در سال آینده هم وجود داشته باشد؛ یعنی آمریکا به برجام برنگردد و ایران نیز بر مواضع خودش

اصرار کند، قطعا میزان فروش نفت به همین شکل باقی می‌ماند و این بدان معناست که منابع درآمدی ایران از فروش نفت و فرآورده‌های آن تغییری نخواهد کرد.

علاوه بر این، اگر قرار باشد که تصمیم ایران در قبال مساله FATF و موضوعات مرتبط با آن تغییری نکند، هزینه نقل و انتقال پول همچنان برای تاجران و سرمایه‌گذاران و تولیدکنندگان بالا خواهد ماند و این یکی از عوامل افزایش قیمت‌ها در سال آینده خواهد بود. مضاف بر اینکه اگر دولت بخواهد ضعف امروز خودش در مساله نظارت و کنترل قیمت‌ها را ادامه بدهد ما در سال آینده تغییری در قیمت‌ها و مهار تورم تجربه نخواهیم کرد. البته باید این مساله را در نظر گرفت که مساله تورم در کشور ما به یک بحث و مساله جا افتاده تبدیل شده است و بعید نخواهد بود که در سال آینده یک تورم ۲۵ تا ۳۰ درصدی تکرار شود و اتفاقا دولت هم مجوز این اتفاق را نیز به نحوی صادر کند. چراکه دلیل یا اتفاق جدیدی برای افزایش دوباره قیمت‌ها رخ نداده است و بروز این اتفاق صرفا بستگی به تصمیم دولت در سال آینده دارد. به ویژه آنکه در سال ۹۹ تورم با ارزش ۲۵ تا ۳۰ هزار تومان، پیشرفت خودش را طی کرده است و توجیهی برای رشد تورم وجود ندارد.

دکتر آلبرت بغزیان - همین آتش و همین کاسه

رهبری سال ۹۹ را به عنوان سال جهش تولید نامگذاری کردند و بعید نیست که در سال ۱۴۰۰ مجدداً ایشان سال را با مفهوم و مضمونی متکی بر ضرورت تقویت تولید نامگذاری کنند. من درباره وضعیت تولید در سال ۱۴۰۰ تصور می‌کنم که احتمالاً زمینه و مقدمه رشد تولید فراهم است، چراکه تولید در ایران، طی یک سال گذشته وضعیت تورم را تجربه کرد و امروز ظرفیت آن را دارد که در سال آینده یک رشد نسبی در مقایسه با سال ۹۹ داشته باشد و بر همین اساس می‌توان امیدوار بود که وضعیت اشتغال در سال ۱۴۰۰ بدتر از سال ۹۹ نباشد. این کارشناس اقتصادی با بیان اینکه اتفاقات پیش روی ایران در عرصه داخلی و خارجی مانند ۲ روی سکه هستند که می‌توانند تا حدودی شرایط اقتصادی کشور را تغییر بدهند، گفت: اگر آمریکا به برجام برگردد و ایران FATF را بپذیرد، شرایط اقتصادی کشور تغییر خواهد کرد و زمینه و مقدمات حضور سرمایه‌گذاران خارجی در کشور را فراهم کند. البته تمام این تغییرات و بهبودها در شرایطی محقق می‌شود که ایران از ظرفیت‌ها و فرصت‌های بدست آمده بهترین استفاده را ببرد. وگرنه کسی با عینک زدن باسواد نمی‌شود، مشروط بر آنکه فرد با استفاده از آن عینک بهتر ببیند و مطالعه و تحقق کند. بنابراین اگر از این فرصت‌ها استفاده شود، قطعاً شرایط اقتصادی اعم از تولید و اشتغال بهبود پیدا خواهد کرد.

این استاد دانشگاه در پاسخ به این پرسش که مهمترین اولویت‌های دولت برای بهبود اقتصاد در سال ۱۴۰۰ چه هستند، تصریح کرد: هر اولویتی که بخواهیم در این خصوص مطرح کنیم، مشمول بحث اصلاح ساختارهای اقتصادی می‌شود و من اعتقاد دارم که در این میان مهمترین ماموریت دولت، مساله اصلاح نظام پولی و بانکی است. بانک مرکزی باید یکبار برای همیشه تکلیف خودش را با نرخ ارز مشخص کند تا بحث سوداگری و بلاتکلیفی تولیدکنندگان و سرمایه‌گذاران و واردکنندگان حل شود. بخش واردات ایران نباید سردرگم نرخ ارز باشد. ما همچنین در مساله نقل و انتقالات مالی و تخصیص ارزی برای واردات و ارز ۴۲۰۰ تومانی جهت تامین کالاهای اساسی باید به سازوکار مشخص و شفاف برسیم و از این طریق بتوانیم یک اطمینان را برای بخش تولید و واردات ایجاد کنیم. بعد از این نیز ما باید به سراغ مساله واردات کالاهای دیگر برویم که ورودشان به کشور آسیبی به نظام تولید کشور نمی‌زند. همکاری با سرمایه‌گذاران خارجی هم ضلع بعدی این بحث است که

داود سوری، مرتضی ایمانی راد و بهروز ملکی – ۵ پیش بینی از قیمت دلار

به قیمت کنونی دلار عادت کنیم

دکتر داود سوری: در سال ۱۴۰۰ اقتصاد مشخصاً با کسری بودجه زیادی روبه‌رو است و با توجه به این کسری، بعید است که دولت بتواند این منابع را از بازار بدهی جمع‌آوری کند. از این‌رو انتظار می‌رود؛ تورمی متناظر با این کسری بودجه رخ دهد. نکته دیگر آنکه برخلاف اظهار نظرهایی که اعتقاد دارند دولت به صورت عمده اجازه داده قیمت دلار افزایش پیدا کند تا بتواند کشور را اداره کند باید گفت نرخ فعلی دلار با واقعیت‌های اقتصادی کشور همخوانی دارد. بنابراین انتظار این است که در سال آتی شاهد افزایش قیمت دلار در بازار ارز باشیم. درست است که احتمالاً گشایش‌هایی در روابط خارجی خواهیم داشت و در عین حال این احتمال وجود دارد که دسترسی به منابع ارزی خارج از کشور برقرار شود و حتی صادرات نفت افزایش یابد، ولی به نظر من تحریم کنندگان دیگر اجازه نمی‌دهند ایران به منابع خود دسترسی کاملی داشته باشد. بنابراین برداشتم این است که باید به نرخ‌های بالاتر ارز عادت کنیم.

سه متغیر اثرگذار بر قیمت دلار

بهروز ملکی: در خصوص قیمت دلار بر مبنای انطباق با نقدینگی می‌توان به عددی حدود ۲۲ تا ۲۳ هزار تومان رسید؛ اما نرخ بازار با نرخ اقتصادی به دلایل مختلفی می‌تواند متفاوت باشد در سال آینده هم عوامل مختلفی را می‌توانیم بر نرخ دلار تأثیرگذار بینیم. FATF مساله مهمی است. عملاً هزینه مبادله‌ای بابت قرار گرفتن در لیست سیاه FATF پرداخت می‌کنیم. برجام و مساله بازگشت ایران و آمریکا و آن خوش‌بینی که به نحوی با انتخاب آقای بایدن در جامعه به وجود آمده بود به‌مرور جای خودش را به واقع‌بینی خواهد داد و خواهیم دید که مشکلات ایران و آمریکا خیلی راحت حل نخواهد شد و البته انتخابات ایران هم که قطعاً تأثیرگذار است. بنابراین با لحاظ جمیع جهات اگر بخواهیم درباره متغیرهای اقتصاد کلان و بازارها در سال ۱۴۰۰ صحبت کنیم معتقدم نرخ رشد اقتصادی مثبت خواهد بود و حتی تحت شرایط خاصی می‌تواند به بالای پنج درصد هم برسد. در مورد تورم احتمال می‌دهم سطح ۳۰ تا ۴۰ درصدی را خواهیم داشت. در مورد قیمت دلار فکر نمی‌کنم جهش عجیب‌وغریبی داشته باشد. تا انتخابات به نظر می‌رسد نرخ دلار بین ۲۰ تا ۳۰ هزار تومان نوسان داشته باشد. بعد از انتخابات هم بسته به اینکه کدام جناح به پاستور می‌آید شرایط می‌تواند اندکی متفاوت باشد.

داود سوری، مرتضی ایمانی راد و بهروز ملکی – ۵ پیش بینی از قیمت دلار

کف و سقف قیمت دلار در بهار ۱۴۰۰

مرتضی ایمانی راد: من احتمال می‌دهم در سال ۱۴۰۰ با اقتصاد آرام‌تری مواجه باشیم. البته سال گذشته زمانی که برآورد من از سال ۹۹ را مطرح کردم، تأکید داشتم که سطح بالایی از سفته‌بازی را شاهد خواهیم بود که همین اتفاق رخ داد و بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی از تولید و تجارت به سمت سفته‌بازی کشید. ولی به نظر من می‌رسد که در سال ۱۴۰۰ این سطح سفته‌بازی پایین می‌آید و اقتصاد مقداری روی حوزه‌های واقعی متمرکز شده و کار می‌کند. به همین دلیل است که پیش‌بینی می‌شود نرخ رشد اندکی مثبت باشد. طلا و سکه در چنین بازارهای ملتهبی بسیار مستعد نوسان هستند. عده‌ای از نوسان این اقلام کسب سود می‌کنند. وقتی این نوسان‌ها پایین می‌آید، سطح سفته‌بازی نیز پایین خواهد آمد و کالاهایی مثل طلا و سکه مطلوب نخواهند شد.

پیش‌بینی می‌کنم در ماه‌های پیش رو، جهت‌گیری مردم به سمت بازارهای جهانی باشد که این تمایل، مقداری فشار را از بازارهای طلا و سکه برمی‌دارد. یعنی در اثر استقبالی که از رمز ارزها Cryptocurrency شده، مقدار فشار روی طلا پایین آمده و قیمت آن را در سطح بین‌المللی پایین نگاه داشته است. در حال حاضر موج عجیبی از ایران به سمت خارج از کشور و سرمایه‌گذاری در رمز ارزها در حال حرکت است که این عزیمت به سمت بازارهای بین‌المللی، تقاضا برای دلار را بالا می‌برد ولی چون حجم این کوچ نقدینگی بالا نیست، قیمت دلار را بالا نگه نمی‌دارد و در نتیجه خیلی بعید می‌دانم که قیمت دلار در سال ۱۴۰۰ نوسانات بالا داشته باشد و به یک‌باره رشدش یا هفت هزار تومان را تجربه کند. به نظر من می‌رسد کف قیمت دلار سال آینده ۲۰ هزار تومان باشد و سقف در سه ماه ابتدایی سال ۲۷ هزار تومان.

دکتر وحید شقاقی شهری – چشم انداز نرخ تورم در سال ۱۴۰۰

تورم مزمن در سال جدید ادامه دار خواهد بود

به گفته شقاقی شهری رشد نقدینگی ریشه اصلی تورم است و این مسئله در سال ۱۴۰۰ ادامه داشته و تورم بیشتری از این مسیر به اقتصاد ایران تحمیل خواهد شد.

حجم نقدینگی در پایان بهمن امسال به ۳۳۰۷ هزار میلیارد تومان رسید که نسبت به مردادماه ۱۳۹۲ بالغ بر ۲۸۲۸ هزار میلیارد تومان بیشتر شده است. حجم نقدینگی در یک دوره تقریباً ۸ ساله، ۵۹۰ درصد بیشتر شده است. برآورد می شود که در ۱۱ ماه سال جاری به طور متوسط روزانه ۲,۴۸ هزار میلیارد تومان به نقدینگی کشور اضافه شده است.

اما نکته مهم، اثرات این نقدینگی بر اقتصاد ایران و بروز تورم های بالایی است که هم اکنون دیده می شود. «تورم مزمن» که بخش بزرگی از آن به دلیل افزایش حجم نقدینگی در کنار شرایط «رکودی» است که به واسطه گری، بروز شوک های پی در پی در بازارهای دارایی و هجوم سرمایه ها به هر یک از این بازارها در مقاطعی از سال و البته «تورم» می انجامد.

در این میان «تورم» و شتاب افزایش قیمت ها، تأثیر مستقیمی بر مردم عادی دارد. بانک مرکزی به تازگی در پاسخ به انتقادهایی که نسبت به افزایش حجم نقدینگی در توییتی عنوان کرده که «وقتی به دلیل مشکلات ساختاری متوسط رشد نقدینگی در ۲۰ سال گذشته ۲۷,۶ درصد است، ریاضیات پایه به ما می گوید هر سه سال نقدینگی دو برابر می شود؛ فرقی نمی کند سیاست گذار پول چه کسی باشد.» این در حالی است که اثر نقدینگی و خلق پول در نهایت خود را در قالب «تورم» نشان خواهد داد که به نوعی، کاهش ارزش پول ملی است.

دکتر وحید شقاقی شهری – چشم انداز نرخ تورم در سال ۱۴۰۰

عوامل متعددی در نرخ تورم و در اقتصاد کشور مؤثر هستند بخشی از تورم حاصل از رشد نقدینگی و بخشی دیگر حاصل بی‌انضباطی‌های مالی دولت است؛ البته تورم حاصل از کسری‌های بودجه دولت نیز کم نیست. بخشی از تورم در اقتصاد کشور ساختاری است و به دلیل ضعف نظام بهره‌وری و مدیریت اقتصادی در کشور به وجود می‌آید. بخشی از علل تورم نیز به تورم وارداتی و تورم حاصل از نوسانات ارزی برمی‌گردد، عامل دیگری که در تورم مؤثر است حاصل از انتظارات و نااطمینانی‌ها درباره آینده اقتصاد کشور است.

سال ۱۴۰۰ در اقتصاد ایران یک سال مبهم است. ما باید امیدوار باشیم که در آینده این بخش از تورم کنترل می‌شود اما عوامل دیگر همچنان سر جای خود باقی است و در صورتی که خواستار کنترل تورم هستیم و می‌خواهیم تورم را مهار کنیم فارغ از بحث انتظارات تورمی باید عوامل دیگر تورم را نیز مهار کنیم.

براساس برآوردهای مرکز آمار ایران در سال ۱۴۰۰ کسری تراز عملیاتی حدود ۴۰۰ هزار میلیارد تومان خواهد بود و دولت و مجلس در لایحه بودجه پیش‌بینی کرده‌اند که از طریق فروش اوراق و سهام شرکت‌های دولتی و اموال و دارایی‌های دولت تأمین مالی می‌کنند و با توجه به اینکه بازار سرمایه در حال حاضر کسش لازم را ندارد مطمئناً این کسری بودجه پابرجا خواهد بود و می‌تواند منجر به بی‌انضباطی مالی و کسری بودجه شود. این بی‌انضباطی مالی یکی از دلایل افزایش نرخ تورم در سال ۱۴۰۰ است.

اگر منابع بلوکه‌شده ایران در کشورهای دیگر آزاد نشود، بی‌انضباطی و درخواست منابع مالی از بانک مرکزی توسط دولت ادامه خواهد یافت. در این صورت برداشت ریالی از صندوق توسعه ملی ادامه پیدا می‌کند. رشد نقدینگی ریشه اصلی تورم است و این مسئله در سال ۱۴۰۰ ادامه داشته و تورم بیشتری را از این مسیر به اقتصاد ایران تحمیل خواهد کرد.

دکتر وحید شقاقی شهری – امیدواری خطرناک اقتصاد برای احیای برجام

امیدواری خطرناک اقتصاد برای احیای برجام

باید این هشدار داده شود که امید به برجام و آزادسازی پول‌های بلوکه شده در کوتاه مدت یک امیدواری خطرناک و واهی است.

وحید شقاقی شهری، اقتصاددان با اشاره به اظهارات اخیر رئیس کل بانک مرکزی مبنی بر تورم‌زا بودن بودجه ۱۴۰۰ گفت: لایحه بودجه سال آینده مجموعه‌ای از نظرات دولت و مجلس است و نمایندگان مجلس هم تغییرات مختصری در این لایحه پیشنهادی دولت ایجاد کردند و مواد و تبصره‌هایی در جریان بررسی لایحه در مجلس اضافه شده است.

وی ادامه داد: سقف بودجه عمومی در لایحه بودجه سال آینده، ۹۱۰ هزار میلیارد تومان در نظر گرفته شده که ۱۹۹ هزار میلیارد تومان از آن منابع حاصل از فروش نفت و ۲۵۰ هزار میلیارد تومان آن درآمدهای مالیاتی است که مجموعه این دو در آمد دولت ۴۵۰ هزار میلیارد تومان است. حال اینکه، برای مابقی آن تا سقف ۹۱۰ هزار میلیارد تومان تحقق منابع با شبهاتی مواجه است.

تحقق حدود ۴۰۰ هزار میلیارد تومانی درآمدهای دولتی در بودجه منوط بر فروش اموال مازاد، سهام دولتی، سهام شرکت‌های دولتی، انتشار اوراق مالی و اسلامی و ... است که تامین منابع از این محل‌های گفته شده در سال آینده احتمال پایینی دارد.

شقاقی شهری با تاکید بر اینکه بازار سرمایه مانند امسال کشش و رونق برای تامین مالی را ندارد، اظهار داشت: بر خلاف امسال که بازار سرمایه پررونقی را تجربه کردیم، بعید است که این رونق در بازار سرمایه سال ۱۴۰۰ تکرار شود. همچنین توان فروش این میزان سهام و انتشار

اوراق مالی و اسلامی وجود ندارد بنابراین احتمالاً کسری تراز عملیاتی بالایی خواهیم داشت.

دکتر وحید شقاقی شهری – امیدواری خطرناک اقتصاد برای احیای برجام

در شرایطی که با کسری بالایی مواجه هستیم فشار مضاعفی بر منابع بانکها و بانک مرکزی وارد می‌آید که نتیجه آن برداشت ریالی از صندوق توسعه ملی است و از آنجایی که ذخایر در صندوق بسیار محدود است، می‌دانیم هر گونه برداشت از صندوق توسعه ملی به منزله چاپ پول خواهد بود. تهدید دیگر ضریب فزاینده است که امروز عدد آن به هشت رسید یعنی هر یک تومان پولی که منتشر می‌شود نقدینگی را هشت برابر اضافه می‌کند.

نکته بسیار مهم این است که احیای برجام یک شبه رخ نمی‌دهد و شواهد نشان دهنده آن است که آمریکایی برای بحث احیای برجام و آزاد کردن منابع ایران روند تدریجی در پیش گرفته، چنانچه شاهد آن هستیم کره جنوبی به رغم وعده‌ها نتوانست یک میلیارد دلار منابع ایران را آزاد کند.

وی با اشاره به مجموع پول‌های بلوکه شدن ایران در سه کشور عراق، ژاپن و کره جنوبی اظهار داشت: گفته می‌شود پول‌های بلوکه شده ایران در سه کشور مذکور حدود ۲۰ میلیارد تومان است و آزادسازی آن و تزریق این پول‌ها به اقتصاد ایران پروسه طولانی و زمان‌بری خواهد داشت اما به طور قطع اگر بخشی از این دلارها وارد بانک مرکزی شود می‌تواند تا حد قابل توجهی مشکل کسری بودجه ما را حل کند.

باید این هشدار داده شود که امید به برجام و آزادسازی پول‌های بلوکه شده در کوتاه مدت یک امیدواری خطرناک و واهی است.

دکتر حسین سلاح ورزی – اقتصاد در انتظار اصلاح داخلی یا گشایش خارجی؟

اقتصاد در انتظار اصلاح داخلی یا گشایش خارجی؟

در صورت عدم شکل‌گیری توافق و ادامه روند پر اشتباه فعلی در حکمرانی اقتصادی نیز، باید انتظار تداوم رکود تورمی (رشد زیر ۲ درصد و تورم بالای ۳۰ درصد) را به‌عنوان وضعیت مسلط در اقتصاد کشور داشت که اثرات سوء آن قطعا از محدوده سودآوری بنگاه و معیشت خانوار به حوزه انسجام و امنیت اجتماعی تسری خواهد یافت.

شکل‌گیری مجدد توافق بین ایران و آمریکا و تأثیری بر چشم‌انداز توسعه اقتصادی کشور

تمام تأثیر گشایش اقتصادی ناشی از شکل‌گیری توافق میان ایران و آمریکا را می‌توان در دو کلمه خلاصه کرد: تقریبا هیچ! فوری‌ترین و شاید بتوان گفت مهم‌ترین اثر شکل‌گیری چنین توافقی که در واقع بیش از هر چیز به معنای تسهیل فروختن نفت، محصولات پتروشیمی و مواد معدنی برای کشور است؛ افزایش دسترسی دولت و سازمان‌های اقتصادی بزرگی همچون تامین اجتماعی و... (که عملا باز هم در کنترل حاکمیت هستند) به منابع ارزی است. حکمرانی اقتصادی در ایران معتاد به دلار نفتی و سیاست سرکوب ارزی است و بخش مهمی از یارانه و رانتی که در کشور توزیع می‌شود از همین محل تامین مالی می‌شود. با گشوده شدن درها و آزاد شدن تجارت مواد خام و منابع طبیعی ایران (که عمدتا در اختیار دولت است) دولت مجددا منابع ارزان و سهل‌الوصولی برای توزیع رانت و یارانه خواهد داشت. طبیعتا توزیع این رانت و یارانه زندگی روزمره و معاش مردم را، به‌ویژه در طبقه متوسط شهری، قدری تسهیل خواهد کرد و از سوی دیگر دست دولت را برای فربه کردن پایه پولی از طریق افزایش دارایی‌های خارجی بانک مرکزی بازتر می‌گذارد.

دکتر حسین سلاح ورزی – اقتصاد در انتظار اصلاح داخلی یا گشایش خارجی؟

در نتیجه دست دولت برای انجام چنین عملیاتی بازتر خواهد شد چراکه بر خلاف امروز در شرایط لغو تحریمها، دسترسی بانک مرکزی به دلارهای نفتی و سایر منابع طبیعی، اجرای سیاست سرکوب ارزی و پایین نگه داشتن قیمت دلار از طریق عرضه بی‌رویه آن را ساده کرده و برای مدتی اثرات فربه شدن پایه پولی کشور را پوشیده نگاه خواهد داشت. تا چه زمانی و کجا این انباشت نقدینگی در اثر یک حادثه همچون بهمنی فرو بریزد و ما مانند تمام دهه‌های گذشته شاهد دوره‌هایی از شوک ارزی و در پی آن شوک تورمی باشیم. با ارتقای این رفاه سوبسیدی البته در دوره‌ای شاهد یک رشد تورمی نیز در اقتصاد ملی خواهیم بود که عمدتاً بر پایه خام‌فروشی منابع طبیعی و توسعه واردات کالاهای مصرفی است و همانطور که پیش از این اشاره کردم امید عقلایی به پایداری آن وجود ندارد.

در کنار این سناریوی بدبینانه البته می‌توان یک سناریو خوش‌بینانه را نیز در نظر گرفت که در آن دولتی مصمم و متکی به حمایت گسترده مردم، با استفاده از فرصت تنفس ایجاد شده مسیر حذف یارانه‌ها و ارتقای کارآمدی و گسترش نقش آفرینی بخش خصوصی در اقتصاد و توسعه زنجیره ارزش و (چنانکه در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی اشاره شده است) سهم‌بری عادلانه حلقه‌های این زنجیره از ارزش افزوده تولیدی را هموار می‌کند.

دو نشانه در سیاست و اقتصاد ایران دیده می‌شود که می‌تواند تا حدی این سناریوی خوش‌بینانه را باورپذیر کند.

اول، تاکیدات عالی‌ترین سطح حکمرانی کشور نسبت به احتیاط در هزینه‌کردن منابع ارزی حاصل از فروش ثروت‌های ملی که در رویکرد مقام‌معظم رهبری نسبت عدم ارائه مجوز برای هزینه‌کرد منابع صندوق توسعه ملی در هزینه‌های جاری به‌خوبی قابل مشاهده است.

دکتر حسین سلاح ورزی – اقتصاد در انتظار اصلاح داخلی یا گشایش خارجی؟

دوم، افزایش آگاهی ملی به خصوص در جوانان تحصیلکرده ایرانی نسبت به تورم و مالیات تورمی و مصائبی است که این پدیده به اقتصاد ایران تحمیل می‌کند.

اما شوربختانه بدنه پیر فکر و فرتوت نظام بوروکراسی اقتصادی کشور که از یکسو با تصویر غلط و معوجی از مفهوم ارزشمند «عدالت اجتماعی» انس دارد که عدالت را معادل سوبسیدپاشی می‌داند و از سوی دیگر نفوذ تفکر تصدی‌گری در آن بسیار قدرتمند است و به‌رغم تاکید سیاست‌های کلان و قوانین مادر کشور به خصوصی‌سازی، هنوز گسترش نقش آفرینی بخش خصوصی را بیشتر تهدید می‌داند تا فرصت؛

در واقع صرف‌نظر از آنچه در صحنه سیاست خارجی ایران اتفاق خواهد افتاد، ما در وهله اول نیازمند یک تغییر نگرش و تغییر جهت در الگوهای کلان حکمرانی اقتصادی و تسری نگاه‌های حاکم بر سیاست‌های کلی اقتصادی کشور به بدنه بوروکراتیک هستیم و بدون این تغییر جهت‌گیری و نگرش نباید انتظار هیچ گشایشی در اقتصاد ملی داشت. کما اینکه در صورت اعمال اصلاحات ساختاری، حتی بدون شکل‌گیری توافقی برای رفع تحریم‌ها، مهار تورم در آینده میان‌مدت و رسیدن به رشد اقتصادی در محدوده ۳ تا ۴ درصد (که البته به هیچ عنوان کافی نیست) اصلاً دور از ذهن نمی‌نماید.

در صورت عدم شکل‌گیری توافق و ادامه روند پراشتباه فعلی در حکمرانی اقتصادی نیز، باید انتظار تداوم رکود تورمی، رشد زیر ۲ درصد و تورم بالای ۳۰ درصد، را به‌عنوان وضعیت مسلط در اقتصاد کشور داشت که اثرات سوء آن قطعا از محدوده سودآوری بنگاه و معیشت خانوار به حوزه انسجام و امنیت اجتماعی تسری خواهد یافت.

دکتر علی سر زعیم - مثلث شوم تورم، فقر و بیکاری

مثلث شوم تورم، فقر و بیکاری

به طور اصولی در مواجهه با مسائل و موضوعات اقتصادی با دو سطح تحلیل و تفسیر مواجه هستیم. برخی تغییرات، تغییراتی است که در لایه‌های سطحی و بیرونی، امور اقتصادی و راهبردی رخ می‌دهند و برخی تحولات نیز هستند که در لایه‌های درونی و عمیق‌تر ایجاد می‌شوند. معتقدم که همچنان تورم بالا در راس هرم مشکلات اقتصادی و معیشتی کشور قرار دارد. مشکلی که به طور بنیادین برخی تبعات مخرب در معیشت شهروندان داشته و سرچشمه بسیاری از معضلات محسوب می‌شود. بعد از تورم، مساله گسترش فقر مطلق و افزایش نابرابری، اصلی‌ترین چالش‌های پیش روی اقتصاد ایران هستند.

واقعیت آن است که تورم باعث گسترش فقر در میان خانواده‌ها شده و توسعه فقر نیز نظام طبقاتی ایران را دچار شکاف عمیقی ساخته است. در کنار این دو، تصمیمی که اخیراً در خصوص افزایش ۳۹ درصدی دستمزد کارگران اخذ شده، باعث شده تا خطر بیکاری نیز بیشتر از هر زمان دیگری، اقتصاد و معیشت ایرانی را تهدید کند. وقتی نظام تولیدی کشور به دلیل تحریم‌ها، افزایش قیمت مواد اولیه، مشکل انتقال تجهیزات و... با رونق همراه نیست، اما، ناگهان مزد کارگران ۳۹ درصد افزایش پیدا می‌کند، خطر تعدیل نیروهای کار جدی‌تر می‌شود. بنابراین تورم، فقر و بیکاری را می‌توان سه ضلع اصلی یک مثلث محسوب کرد که اقتصاد ایران را در سال ۱۴۰۰ تهدید می‌کند. ممکن است این پرسش مطرح شود که آیا نشانه‌ای در خصوص حل مشکلات وجود دارد یا نه؟ هر چند در حوزه رشد اقتصادی نشانه‌های مثبتی مشاهده می‌شود اما به طور کلی در شرایط فعلی که ما در حال گفت‌وگو هستیم، هنوز چشم‌انداز روشنی برای مهار تورم، مقابله با فقر و اشتغالزایی ایجاد نشده است. باید منتظر روزهای آتی و تحولات آینده باشیم تا پس از آن بهتر بتوان درباره دورنمای اقتصاد و معیشت ایرانیان صحبت کرد.

دکتر امیر کرمانی - چشم‌انداز تورم در سال ۱۴۰۰

چشم‌انداز تورم در سال ۱۴۰۰ تابع دو متغیر بسیار کلیدی است:

- ترکیب تیم اقتصادی دولت
- میزان کاهش تحریم‌ها

ترکیب این دو متغیر، چهار سناریوی بسیار متفاوت را در پیش‌روی اقتصاد ایران و به‌طور خاص چشم‌انداز تورم در سال ۱۴۰۰ می‌گذارد:

سناریوی اول: تیم اقتصادی ضعیف و ناهماهنگ - عدم کاهش تحریم‌ها

این سناریو به نوعی **خطرناکترین سناریوی** ممکن برای اقتصاد ایران است. در واقع کسری بودجه ۱۴۰۰ به نوعی است که در صورت عدم افزایش معنادار درآمدهای نفتی دولت و ادامه مسیر سیاستگذاری فعلی **باید منتظر تورم‌هایی بیش از تورم سال ۱۳۹۹ بود.** خطر بزرگ‌تر این سناریو آن است که عملاً اقتصاد ایران را در چرخه‌ای قرار می‌دهد که در آن میزان خلق نقدینگی، کسری بودجه دولت و تورم به صورت خودفزاينده افزایش می‌یابد. در واقع اقتصاد ایران از ابتدای سال ۱۳۹۹ وارد این چرخه شد و در حال حاضر فقط تغییر انتظارات ناشی از انتخابات آمریکا ادامه این چرخه را آن هم به صورت بسیار موقت متوقف کرده است. اما در صورت ادامه سیاست‌های داخلی فعلی و عدم گشایش بین‌المللی این چرخه با سرعتی بیش از پیش به حرکت خود ادامه خواهد داد. مشکل بزرگ‌تر این سناریو آن است که از آنجا که گذر زمان در این سناریو به ضرر ایران است، عملاً باعث طمع طرف مقابل برای گرفتن امتیازات بیشتر در مذاکرات می‌شود. امتیازاتی که به احتمال زیاد از طرف ایران با آن موافقت نمی‌شود و در نتیجه در طول زمان احتمال گشایش‌های بین‌المللی نیز کاهش می‌یابد.

دکتر امیر کرمانی - چشم‌انداز تورم در سال ۱۴۰۰

سناریوی دوم: تیم اقتصادی ضعیف و ناهماهنگ - کاهش تحریم‌ها

در این سناریو مشابه بسیاری از چرخه‌های اقتصادی گذشته دولت جدید می‌تواند با استفاده از تثبیت قیمت ارز و با استفاده از قیمت ارز به عنوان لنگر اسمی، یک ثبات موقت را رقم بزند. ثباتی که البته با توجه به وضعیت بسیار بد بودجه و ناترازی‌های موجود در نظام بانکی پایداری آن بسیار کوتاه‌تر از گذشته خواهد بود (احتمالاً حداکثر دو سال). در این سناریو تمام مزیت‌های رقابتی بخش تولید که در سال‌های ۹۸ و ۹۹ به وجود آمده بود، از بین می‌رود. همچنین در این سناریو باید انتظار یک رکود نسبی در بازار دارایی‌ها و افزایش شدید واردات در سال‌های پیش‌رو را داشت. اما در نهایت پس از یک بازه دوساله احتمالاً باید شاهد افزایش شدید قیمت ارز و بازگشت تورم‌های بالا باشیم.

سناریوی سوم: تیم اقتصادی قوی و هماهنگ - عدم کاهش تحریم‌ها

در صورتی که تیم اقتصادی دولت جدید (شامل رئیس سازمان برنامه، رئیس بانک مرکزی، وزیر اقتصاد، وزیر رفاه و وزیر صمت) یک تیم هماهنگ باشد که هدف تیمی خود را اصلاحات ساختاری اقتصاد ایران (به‌خصوص پایدارسازی کسری بودجه دولت و اصلاحات نظام مالی) بداند، حتی در صورت عدم کاهش سریع تحریم‌های ظالمانه می‌توان به عدم افزایش تورم در سال پیش‌رو تا حدی امیدوار بود. در واقع وجود چنین تیمی نه تنها باعث جلوگیری از وخیم‌تر شدن اوضاع می‌شود بلکه از طریق ایجاد ثبات نسبی در ایران احتمال کاهش واقعی تحریم‌های ظالمانه در سال‌های آینده را نیز افزایش می‌دهد. البته نکته اصلی آن است که شرایط فعلی ایران و میزان پیچیدگی شرایط اقتصادی آن به حدی است که بدون وجود یک تیم هماهنگ و قوی اقتصادی اصلاحات ساختاری تقریباً ناممکن است.

دکتر امیر کرمانی - چشم‌انداز تورم در سال ۱۴۰۰

سناریوی چهارم: تیم اقتصادی قوی و هماهنگ - کاهش تحریم‌ها

این بهترین سناریوی ممکن برای اقتصاد ایران است. در حال حاضر اقتصاد ایران از طرفی نیاز مبرم به اصلاحات ساختاری دارد، ولی از طرف دیگر سیاستمداران فعلی حاضر به قبول هزینه‌های کوتاه‌مدت این اصلاحات نیستند. آنچه می‌تواند تسهیل‌گر اصلاحات ساختاری باشد همزمانی این اصلاحات با یک شوک مثبت طرف عرضه - کاهش تحریم‌های ظالمانه - است. این همزمانی باعث می‌شود هزینه‌های کوتاه‌مدت اصلاحات ساختاری کاهش جدی بیابد و در نتیجه مقاومت در برابر این اصلاحات کاهش بیابد. در واقع در صورتی که این دو اتفاق مبارک در سال ۱۴۰۰ در اقتصاد ایران بیفتد، می‌توان انتظار داشت که اقتصاد ایران پس از طی یک دوره گذار سه‌ساله کاهش پایدار تورم به تورم‌های یک‌رقمی را تجربه کند. همچنین ترکیب کاهش پایدار تورم (که پیش‌نیاز آن اصلاحات ساختاری بودجه و اصلاح نظام بانکی است) و اتخاذ سیاست تجاری و ارزی مناسب می‌تواند به متنوع شدن و رشد سریع بخش صنعت و رشد درآمدهای ارزی غیرنفتی در این سال‌ها منجر شود. در چنین شرایطی اقتصاد ایران بسیار مقاوم‌تر از گذشته می‌شود و در نتیجه انگیزه طرف مقابل برای افزایش تحریم‌ها در سال‌های آتی نیز کمتر می‌شود. ترکیب این دو اتفاق مبارک قطعاً می‌تواند دوره جدیدی را در اقتصاد ایران رقم بزند.

غلامحسین جمیلی - چشم انداز اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۰؛ همچنان نامشخص

چشم انداز اقتصاد ایران؛ همچنان نامشخص

در صورت ادامه تحریم‌های فعلی که به نظر می‌رسد تا مدتی گریبانگیر اقتصاد ایران خواهد بود، درآمد واقعی مردم از رشد چندانی برخوردار نخواهد شد. شوک کرونا هم وارد شده و عرضه و تقاضا هر دو کاهش پیدا کرده است. واکسینه کردن مردم هم به نظر می‌رسد خیلی طول بکشد. این است که چشم انداز اقتصاد در یک سال آینده اصلا درخشان نیست.

آیا بایدن و ترامپ با هم متفاوتند؟ قطعاً نه فقط در رفتار، بلکه در گروه‌های ذی نفع و فلسفه حکمرانی تفاوت‌هایی دارند.

انتخاب بایدن می‌تواند زمینه را برای صادرات نفت ایران و گسترش صادرات غیرنفتی فراهم کند، همچنین مجراهایی که در حال حاضر برای ورود ارز بسته شده، باز و منابع ارزی جدید ایجاد می‌شود. وجود این منابع ارزی برای ایران می‌تواند در رشد و توسعه برنامه‌های ارزی موثر باشد. جدای از اینکه هر دو کشور برنامه‌ای برای مذاکره داشته باشند یا خیر، باید گفت به صورت خودکار از میزان فشار حداکثری دوران ترامپ کاسته می‌شود و اقتصاد ایران فرصت تنفس پیدا می‌کند.

بازگشت یا عدم بازگشت؟

ابتدا باید به این موضوع پرداخت که بازگشت به برجام کار ساده‌ای نخواهد بود و فعلاً نمی‌توان روی برچیده شدن تحریم‌ها حساب کرد. علت این امر هم چیدمان نیروهای مختلف و ریشه‌داری است که ادامه تحریم‌ها را به نفع خود می‌بینند. یک عامل عمده، نقش گروه‌های فشار طرفدار اسرائیل است که در آمریکا خیلی قوی هستند و مصمم‌اند که شاکله هر گونه توافقی را برهم بزنند.

غلامحسین جمیلی - چشم انداز اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۰؛ همچنان نامشخص

قاعدتا بازگشت بایدن به برجام زمینه را برای اقتصاد ایران فراهم می کند تا شاخص های کلان اقتصادی تا حدودی در اثر شوک مثبت هم که شده اصلاح شود و به دنبال آن فضای کسب و کار بهبود نسبی پیدا کند. باید این موضوع را در نظر داشت که با بازگشت آمریکا به برجام، زمینه برای جذب سرمایه گذاری خارجی، ایجاد کانال های مالی نقل و انتقال سرمایه در بازارهای مالی بین المللی که در چند سال گذشته با چالش های جدی مواجه شده بودند، فراهم شود که این موضوع برای اقتصاد ایران بسیار حیاتی است. در این شرایط امکان انتقال تکنولوژی و فناوری نیز وجود دارد که یک عامل مهم برای سرمایه گذاری در اقتصاد ایران به شمار می رود.

بازگشت به برجام روی همه بخش ها اثرگذار است اما بیشترین منفعت در بخش صنعت رخ می دهد. این بخش نیاز به منابع ارزی دارد و سرریزهای تکنولوژیک و سرمایه گذاری به صنعت کارخانه ای کمک می کند تا ظرفیت های تولیدی افزایش یابد. همچنین می توان گفت در بخش خدمات، حوزه های مالی و بیمه ای تحت تاثیر قرار می گیرد. حتی ایران می تواند در بعد خدمات فنی مهندسی که دارای مزیت است، بازارهای هدف خودش را پیدا کند تا خدمات و کالاهای غیرنفتی را صادر کند. وقتی سهم این اثرات مثبت افزایش پیدا کند بخش کشاورزی نیز مستقیم و غیرمستقیم منتفع می شود و فرصت های شغلی جدید به وجود می آید و به طور کلی ظرفیت تولیدی تا حدودی بالاتر می رود.

در صورت ادامه تحریم های فعلی که به نظر می رسد تا مدتی گریبانگیر اقتصاد ایران خواهد بود، در آمد واقعی مردم از رشد چندانی برخوردار نخواهد شد. به گمان من اقتصاد ایران ظرفیت تاب آوری در برابر مشکلات ناشی از تحریم های آمریکا را دارد و خیلی بعید می دانم که افت در آمدی بزرگی در راه باشد، مگر اینکه سیاست گذاری خیلی بدی داشته باشیم.

دکتر حبیب شهبازی گیگاسری – واقعیت‌های اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۰

تحقق پیش بینی تورم بانک مرکزی (۲۲ الی ۲۴ درصد) در سال ۱۴۰۰

- طبق جمله معروفی «بزرگترین دروغ در اقتصاد پیش‌بینی است»، پیش‌بینی در علم اقتصاد قواعد، اصول و روشی دارد و در حوزه قیمت، تولید و... پارامترهایی را در نظر می‌گیریم اما در حال حاضر این پیش‌بینی‌ها فراتر از پارامترها رفته است. در پیش‌بینی **یک‌سری فروض** را برای پیش‌بینی می‌گذارید. یکی از این مفروض‌ها این است که دولت بایدن خواهد آمد که این دولت **برخی از تحریم‌ها را کم خواهد کرد**. مفروض دیگر این است که با آمدن بایدن صنعتی که یک سال است **زیر یک میلیون بشکه نفت استخراج و صادر می‌کند**، در مدت یکی دو ماه به حالت گذشته بر می‌گردد.

- اما ما مشتریانمان را از دست داده‌ایم و این مشتریان فروشندگانی را جایگزین کرده‌اند و به این راحتی آنها تأمین‌کنندگان نفت خامشان را جایگزین نخواهند کرد. فرض سوم، **کرونا خواهد رفت** و شرکت‌ها در دنیا به کار خودشان مشغول خواهند شد و تقاضای نفت بیشتر از اکنون خواهد شد و مازاد نفتی را که در بازار هست خواهند خواست. فرض چهارم، **بقیه هم بیشتر عرضه نخواهند کرد**. هر چهار فرض ممکن است تحقق پیدا نکند. از طرفی هر فرضی که اضافه شود به این معنی است که پیش‌بینی شما را ضعیف و ضعیف‌تر می‌کند.
- **بودجه دو طرف دارد؛ یک طرف هزینه و یک طرف در آمد** است. دولت وقتی در یک طرف هزینه می‌تراشد، باید در طرف دیگر متناسب با آن برایش در آمد ایجاد کند. **در آمد دولت از سه حالت خارج نیست؛ فروش شرکت‌های دولتی** که دولت تمام توانش را در نیمه اول امسال بر این امر گذاشت و سهام فروخت. **بخش دوم مالیات است** اما در شرایط حاضر تعداد زیادی شرکت دارید که ورشکسته شده‌اند و از شرکت ورشکسته نمی‌توانید مالیات دریافت کنید. **در نهایت نفت می‌ماند که سناریوست**. نمی‌خواهم پیش‌بینی بدی کنم، اما فکر می‌کنم **تحقق یافتن هر چهار فرض و کاهش نرخ تورم به ۲۲ الی ۲۴ درصدی خیلی دشوار است**.

دکتر حبیب شهبازی گیکاسری – واقعیت‌های اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۰

وضعیت معیشت مردم در سال ۱۴۰۰

- **آمدن بایدن به معنی گشایش اقتصادی نیست و تنها معنایش این است که تحریم جدیدی اضافه نمی‌شود** و به این معنی نیست که تحریم‌ها برداشته می‌شوند. چند مسئله مهم با معیشت مردم گره خورده است؛ بخشی به دولت و تصمیماتش و بخشی به سیاست خارجی برمی‌گردد و بخشی هم متأثر از عادات‌های مصرفی مردم است. **متأسفانه در سه سال اخیر، حداقل از ۹۷ به بعد، رویکردهای اقتصادی مردم از حالت تولیدی – نیمه‌تولیدی به حالت سرمایه‌گذاری در بازارهای غیرمولد تغییر کرده است.** در همین ایام کرونا همه به دنبال این بودند که سهام و طلا بخرند؛ یعنی پول سرگردانی داشتند و هیچ کار مولدی انجام نمی‌شد.
- در همین ایام کرونا همه به دنبال این بودند که سهام و طلا بخرند؛ یعنی پول سرگردانی داشتند و هیچ کار مولدی انجام نمی‌شد. شک نکنید که این **سرمایه‌های غیرمولد در سال آینده خریدار نخواهد داشت.** مثلاً در اردیبهشت که قیمت بیت‌کوین خیلی پایین آمد در مصاحبه‌ای گفتم که در آبان ۹۹ که هنوز سال میلادی تمام نشده، به قیمت بیست هزار خواهد رسید. پیش‌بینی کرده بودم که حجم وسیعی از مردم که به سمت سهام، طلا و ... رفته‌اند به سمت ارزهای دیجیتال هم خواهند رفت. **این سرمایه‌ها از بخش مولد گرفته می‌شود و در سال آینده قدرت پول‌زایی‌شان را از دست خواهند داد.**
- دولت اسیر روزمرگی است و سال آینده دولت تغییر می‌کند؛ **در سال آینده دولت قدیم که هیچ انگیزه‌ای ندارد و از سر تکلیف برنامه‌ای داده است، دولت جدید هم تا بیاید و مستقر شود و کارهای پوپولیستی را مانند دولتهای قبلی انجام دهد، سال تمام شده و دولت کاری از دستش بر نمی‌آید.** تنها منبعی که ممکن است بتواند در معیشت مردم تأثیر داشته باشد، این است که **گشایش‌های اقتصادی از خارج از کشور باشد؛ یکی اینکه بتوانیم نفت بفروشیم و پولی به اقتصاد تزریق شود یا تحریمی برداشته شود و کالاها به سختی وارد نشود.**

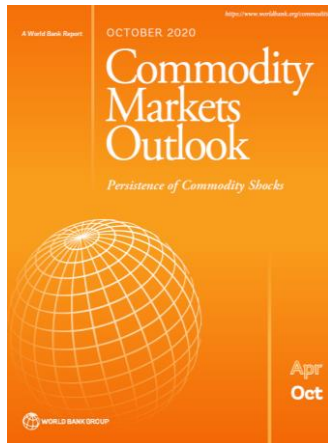
دکتر حبیب شهبازی گیگاسری – واقعیت‌های اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۰

فروش سهام برای کسری بودجه

- **دولت با دو نیت به سمت واگذاری آمد؛ یک نیتش خیر بود و هیچ فردی با این مسئله که دولت شرکت‌هایش را در بازار بورس و تحت قوانین بورسی واگذار کند مخالف نیست اما اینکه شرکت‌ها را در بورس عرضه کنید، باید جذابیت داشته باشد و جذابیت از محل جذابیت خود شرکت‌هاست نه از محل‌های صوری.** کاری که دولت کرد از محل‌های صوری در بازار بورس شرکت‌ها را جذاب کرد. مثلاً تجدید سرمایه زد و از محل افزایش قیمت ارز سرمایه‌ها بالاتر دیده شد و مردم جذب شدند. عجیب و غریب‌ترین تحریم‌ها را در طول تاریخ کشور در این دوره داشتیم اما دولت توانست با فروش سهام‌ها بخشی از فشار تورم را کم کند. این بخش خوب بود **اما اینکه این پول را دولت بگیرد و آن را صرف هزینه‌های جاری کند؛ یعنی دولت سرمایه‌فروشی کند ایراد دارد.** مثلاً منبع پول یارانه یک میلیون تومانی یا منبع صد هزار تومانی که دولت می‌خواهد بدهد از کجا بوده است؟ منبع پولی که افزایش قیمت نان را نداشتیم از کجا بوده است؟ منابع اینها همین بوده است و الان هم دولت پاسخگو نیست و اگر یک سال دیگر از آن بپرسید می‌گوید که باید از کجا تأمین می‌کردم؟
- هر کشوری باید ذخایر ارزی داشته باشد که در ایران نیز قبلاً صندوق ذخیره ارزی بود و الان صندوق توسعه ملی است. در آمد ارزی ما در برهه‌ای مانند عربستان، کویت و نروژ بود و حتی به مراتب از نروژ بیشتر بود. زمانی که دکتر احمدی‌نژاد دولت را تحویل گرفت، چیزی حدود ۳۰۰ میلیارد دلار در این صندوق پول داشتیم که این مبلغ در طول زمان کاهش یافت و زمانی که او دولت را به آقای روحانی تحویل داد، منفی بود اما در سال دوم و سوم آقای روحانی تحت تأثیر برجام میزان آن به ۵۰ میلیارد دلار رسید. در حال حاضر عربستان ۲۵۰۰ میلیارد دلار و نروژ ۱۰ هزار میلیارد دلار ذخیره صندوق ثروت ملی دارند اما ما کمتر از یک میلیارد دلار در صندوق توسعه ملی پول داریم، چون دولت‌ها هر وقت بی‌پول شده‌اند هزینه را از این صندوق تأمین کرده‌اند. ما درخواست ۵ میلیارد وام از بانک جهانی کردیم که چون سهام‌دار اصلی آن آمریکاست و ۲۱ درصد سهام دارد موافقت نشد. مطمئن باشید اگر ۵ میلیارد پول داشتیم از بانک جهانی درخواست وام نمی‌کردیم.

بخش سوم

پیش بینی برخی از روندهای اقتصادی جهان

Chapters in the Middle East and North Africa (MENA) region are estimated to have contracted by 5.9 percent in 2020. Significant disruptions related to COVID-19 have been compounded by the sharp fall in oil prices and oil demand. The contraction risks a substantial decline in the region and compound pre-pandemic per capita income loss. Growth is expected to resume in a modest 2.1 percent in 2021, as the pandemic is brought under control and lockdown restrictions are eased. Global oil demand cuts, and policy support continued. The pandemic is expected to have lasting economic scars on the region. Investors and shippers pursued growth, a suspension of COVID-19 border disruptions related to geopolitical tensions and political instability, renewed downward pressure on oil prices, and additional balance of payments stress are key downside risks to the outlook.

Recent developments

The COVID-19 pandemic has caused sharp output losses, to the order of 5.9 percent in 2020, in the Middle East and North Africa (MENA). Downside risks to the region remain high in the absence of further fiscal stimulus by Gulf Cooperation Council (GCC) countries in mid-2020, but have been eased and somewhat diversified in the region (Figure 2.4.1.A). Risk remains in household and firms, along with some lockdown measures severely disrupted activity. As fuel prices fell during 2020Q2, the annual annual real GDP growth by about half of normal levels, and annual real growth by even more (Figure 2.4.1.B). More recently, in countries facing renewed economic hardship, there is a risk of losing workers. In Jordan, for example, the contraction in fuel traffic, overall real and local growth was about three-quarters the size of that seen at the onset of the outbreak. Employment losses spilled by many countries and employment remains depressed (Figure 2.4.1.C). The income shock from the pandemic is expected to increase the

number of people below the \$5.50 per day poverty line in the region by tens of millions by the end of the year (Ladson et al., forthcoming). Chapter in MENA oil exporters is estimated to have contracted by 5.7 percent in 2020. Although domestic COVID-19 outbreaks have eased from mid-2020 peaks in most GCC countries, the pace of new infections has remained very high in other oil exporters (Algeria, the Islamic Republic of Iran) and has led to the postponement of domestic mitigation measures. Oil export market growth continues to be constrained by uncertainties in the OPEC+ oil production cut agreement.¹ Although the sub-region has seen a modest rebound in activity in 2020H2, with high-frequency indicators improving, and equity markets stabilizing, conditions remain fragile (Figure 2.4.1.D). Having delayed in compensating inflation in most GCC economies.

Oil importers experienced a modest contraction of 2.2 percent in 2020, reflecting limited COVID-19 outbreak risks to the year and lower oil prices. The pace of new infections has been more widely, and bank political uncertainty has compounded the impact of production-related disruptions on

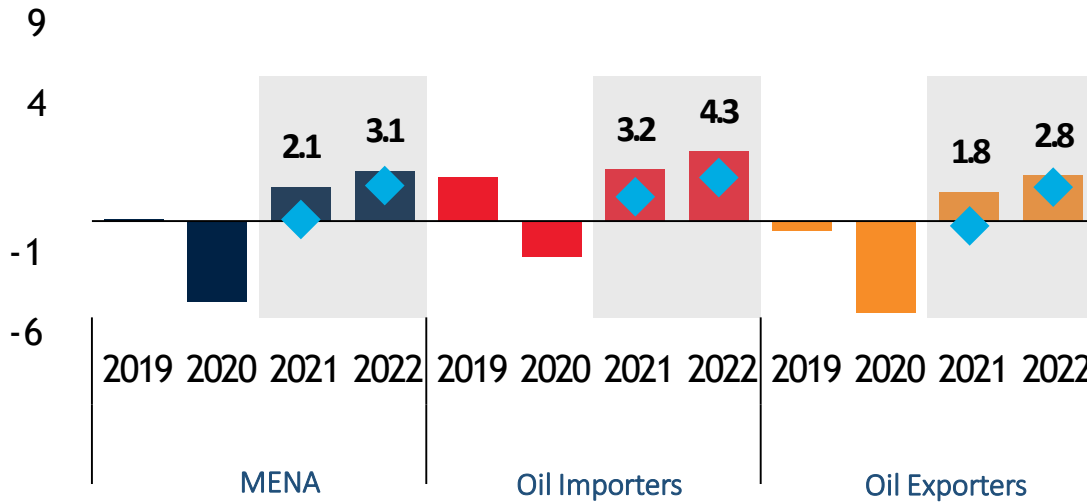
¹ Note: The source was prepared by the World Bank and is available at <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2020/09/01/opec-oil-production-cut-agreement>.

² OPEC+ includes 19 OPEC members and 10 non-OPEC members of the alliance.

پیش بینی برخی از روندهای اقتصادی جهان

پیش بینی میزان رشد اقتصادی

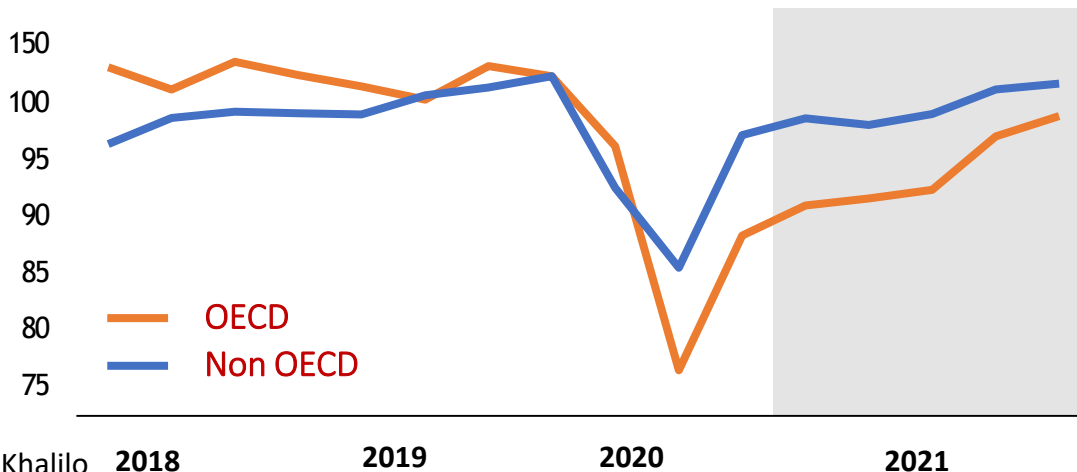

پیشبینی می شود اقتصاد منطقه منا در سال ۲۰۲۱ تا حدودی بهبود یابد و ۲٫۱ درصد رشد کند که البته ضعیف تر از سطح انتظار است. در سال ۲۰۲۲ نیز انتظار می رود رشد اقتصادی منطقه به ۳٫۱ درصد افزایش یابد.

این بهبود جزئی حاکی از این انتظار است که کووید-۱۹ و قیمت پایین نفت، آسیبهای پایداری را در منطقه ایجاد خواهد کرد.

پیش بینی میزان تقاضای جهانی نفت

Index, 2019 Q4 = 100

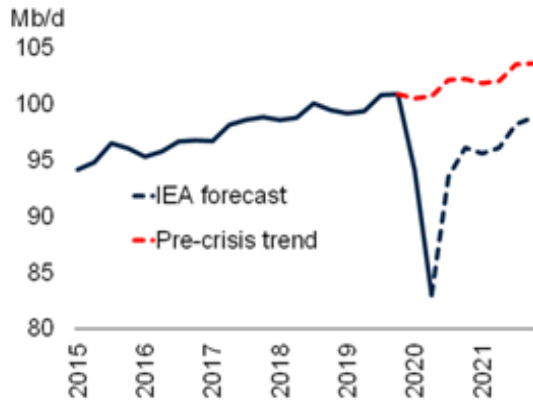
کاهش قیمت نفت، نوسانات بیش از حد یا تداوم تولید نفت میتواند مانع از رشد بازارهای نوظهور و اقتصادهای در حال توسعه در منطقه شود. قیمت نفت از اواسط سال ۲۰۲۰ تا حدودی تثبیت شده اما چشم انداز همچنان نامعلوم است و به بهبود تقاضای جهانی و تحولات ژئوپلیتیک بستگی دارند.

براساس پیش بینی آژانس بین المللی انرژی، تقاضای نفت در کشورهای عضو OECD به طور متوسط در سال ۲۰۲۱، نسبت به متوسط سال ۲۰۲۰ پایینتر خواهد بود و در کشورهای غیر عضو OECD افزایش خواهد یافت.

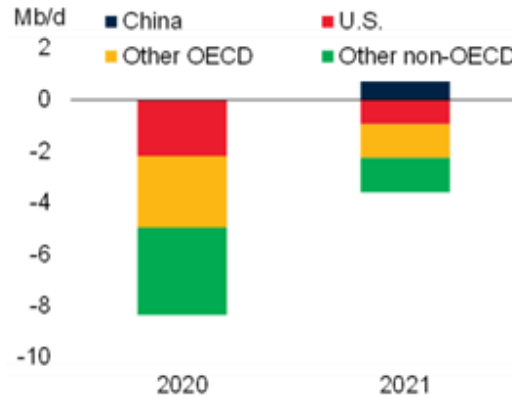

پیش بینی برخی از روندهای اقتصادی جهان

A. Oil consumption forecast

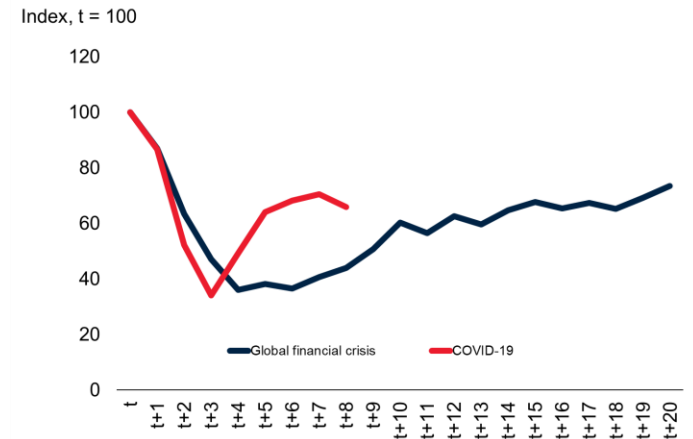

B. Oil consumption forecast vs 2019

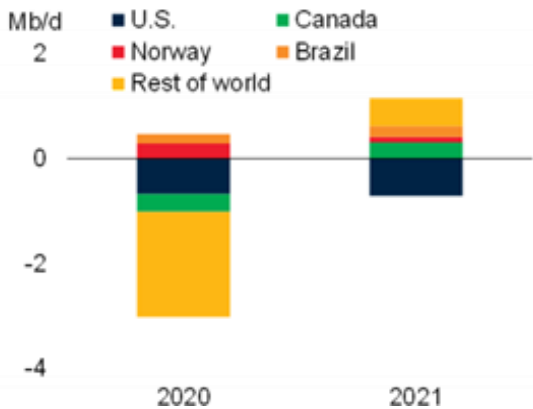

پیش بینی میزان مصرف و تولید نفت در نمودارهای روبرو ارائه شده است.

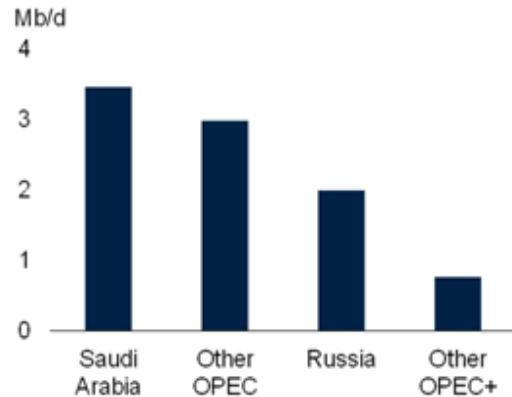
Comparison of oil prices around global recessions

C. Non-OPEC oil production growth forecast

D. Spare production capacity among OPEC+ countries

Source: Bloomberg; International Energy Agency; World Bank.

A. Last observation is September 2020.

B. Consumption in September 2020 shows the International Energy Agency's estimate based on available data.

C.D. Figure compares oil (metal) prices during the global financial crisis (blue line) and the COVID-19 pandemic (red line). For the global financial crisis, t = September 2008; for COVID-19, t = January 2020. Last observation for COVID-19 is September 2020.

پیش بینی برخی از روندهای اقتصادی جهان

GDP: Middle East and North Africa economy forecasts

	2018	2019	2020e	2021f	2022f
Algeria	1.2	0.8	-6.5	3.8	2.1
Bahrain	1.8	1.8	-5.2	2.2	2.5
Djibouti	8.4	7.5	-1.0	7.1	7.2
Egypt, Arab Rep.	5.3	5.6	3.6	2.7	5.8
Iran, Islamic Rep.	-6.0	-6.8	-3.7	1.5	1.7
Iraq	-0.6	4.4	-9.5	2.0	7.3
Jordan	1.9	2.0	-3.5	1.8	2.0
Kuwait	1.2	0.4	-7.9	0.5	3.1
Lebanon	-1.9	-6.7	-19.2	-13.2	...
Morocco	3.1	2.5	-6.3	4.0	3.7
Oman	0.9	-0.8	-9.4	0.5	7.9
Qatar	1.2	0.8	-2.0	3.0	3.0
Saudi Arabia	2.4	0.3	-5.4	2.0	2.2
Tunisia	2.7	1.0	-9.1	5.8	2.0
United Arab Emirates	1.2	1.7	-6.3	1.0	2.4
West Bank and Gaza	1.2	1.4	-7.9	2.3	2.4

بر اساس برآوردهای بانک جهانی، در سال ۲۰۲۰ رشد اقتصادی ایران معادل منفی ۳.۷ درصد بوده است. در میان کشورهای منطقه به غیر از مصر، که رشد اقتصادی ۲.۶ درصدی را تجربه کرده، رشد اقتصادی در سایر کشورها با افت همراه بوده است. بیشترین افت تولید ناخالص داخلی مربوط به لبنان ۱۹.۲٪ است. طبق پیشبینی ها نیز در سال ۲۰۲۱ به غیر از لبنان، سایر کشورها رشد اقتصادی مثبت را تجربه خواهند کرد.

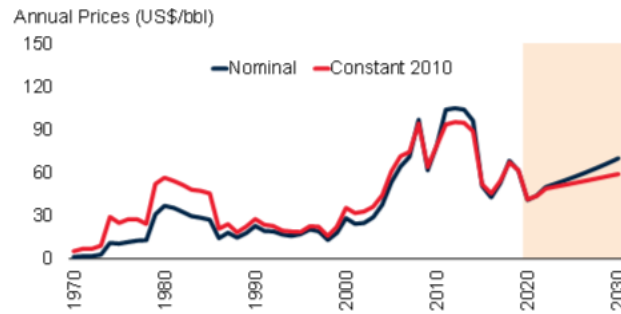

پیش بینی برخی از روندهای اقتصادی جهان

Crude oil

Source: See World Bank Commodities Price Data.
Note: Last observation is September 2020.

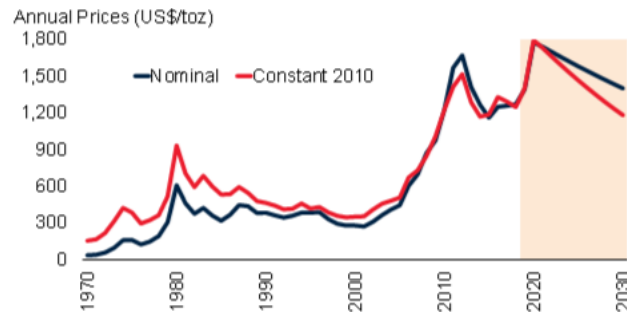
Source: World Bank.
Note: 2020-30 are forecasts.

روند و پیش
بینی قیمت نفت
و طلا در
نمودارهای
روبرو ارائه
شده است.

Gold

Source: See World Bank Commodities Price Data.
Note: Last observation is September 2020.

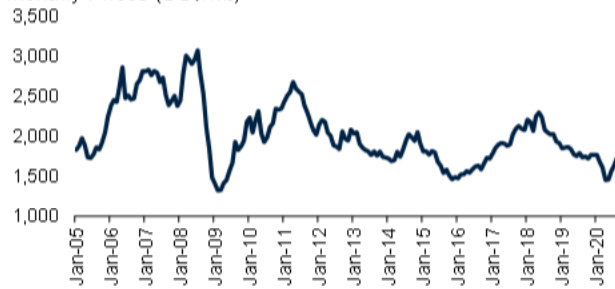
Source: World Bank.
Note: 2020-30 are forecasts.

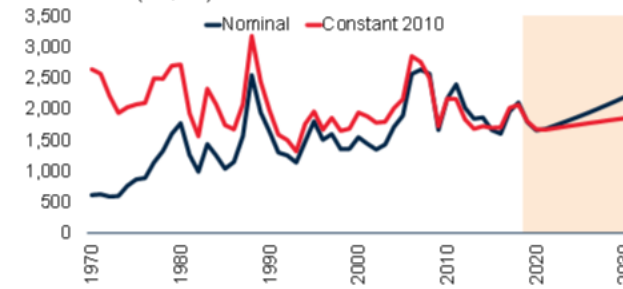
پیش بینی برخی از روندهای اقتصادی جهان

Aluminum

Monthly Prices (US\$/mt)

Annual Prices (US\$/mt)

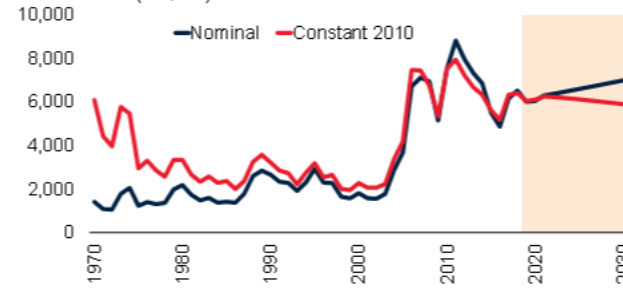

Copper

Monthly Prices (US\$/mt)

Annual Prices (US\$/mt)

Source: See World Bank Commodities Price Data.
Note: Last observation is September 2020.

Source: World Bank.
Note: 2020-30 are forecasts.

روند و پیش
بینی قیمت
آلومینیوم و
مس در
نمودارهای
روبرو ارائه
شده است.

خلاصه و جمع بندی گزارش (۱)

(۱) مهمترین عدم قطعیت هایی که اقتصاد ایران را در سال ۱۴۰۰ تحت تاثیر قرار خواهد داد به شرح زیر است:

- میزان کسری بودجه و تامین آن
- وضعیت فروش نفت و رفع تحریم ها
- تصمیم گیری نهایی در مورد FATF
- نحوه تعامل با غرب و موضوع برجام
- سطح درآمدهای ارزی کشور
- وضعیت واکسیناسیون عمومی

(۲) نرخ رشد اقتصادی کشور مثبت خواهد بود و مطابق با پیش بینی های سازمان های بین المللی و صاحب نظران اقتصادی حدود ۱٫۵ الی ۳ پیش بینی می گردد.

(۳) با توجه به پیش بینی کسری بودجه و سایر عوامل اشاره شده در گزارش، همچنان نرخ تورم دو رقمی با حداقل میزان ۲۵ درصد برای سال ۱۴۰۰ پیش بینی می شود.

(۴) رکود تورمی در سال ۱۴۰۰ همانند سال های گذشته با وجود تورم پیش بینی شده (دو رقمی) و رشد اقتصادی (تک رقمی)، حتمی است.

خلاصه و جمع بندی گزارش (۲)

۵) افزایش نرخ ارز با توجه به کاهش درآمدهای ارزی حتمی است و اگر در صورت بهبود روابط بین المللی این نرخ کاهش یابد مقطعی خواهد بود، و با توجه به افزایش تقاضا برای واردات و ... این نرخ مجدد افزایش خواهد یافت.

۶) قیمت طلا که تابع دو عامل خارجی (قیمت انس در جهان) و عامل داخلی (نرخ ارز) است. صرفاً بر اساس نیروی داخلی به عبارتی، تغییرات نرخ ارز تغییر خواهد کرد و از جانب تغییرات قیمت انس جهانی تغییراتی زیادی پیش بینی نمی گردد.

۷) قیمت مسکن مانند سال گذشته (که حدود ۸۰ درصد رشد داشته است) جهش نخواهد کرد و حداکثر متناسب با نرخ تورم افزایش می باید.

۸) قیمت و تعداد ارزهای دیجیتال افزایش خواهد یافت اما با توجه به وضع قوانین و محدودیت ها توسط دولت ها، در آینده نزدیک احتمالاً جهان به چند ارز دیجیتال به اجماع خواهد رسید.

۹) در سال ۱۴۰۰ همانند سال گذشته نقدینگی رشد خواهد کرد و به عنوان ریشه اصلی تورم خواهد بود.

۱۰) با توجه به کاهش اعتماد عمومی نسبت به سرمایه گذاری در بازار سهام و عدم پیش بینی در رشد شاپری متغیرهای موثر بر این بازار نظیر: قیمت ارز، نقدینگی و...، بازار سهام مشابه سال گذشته رشد نخواهد کرد.